

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ГОВОРНИ АУТОМАТ
0-24h: 0700/017-017
по цени локалног
позива
или: 011/30-60-680

ТЕМА БРОЈА: Редовна исплата пензија обезбеђена је гаранцијама државе и нема основа да се у то посумња, каже директорка Фонда ПИО, Драгана Калиновић

СИГУРНА ИСПЛАТА ПЕНЗИЈА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ТЕМА БРОЈА: Редовна исплата пензија обезбеђена је гаранцијом државе и нема основа да се у то погледу, издвоје директори Фонда ПИО, Драгана Калиновић

ГЛАС ОСИГУРАНИКА
Београд, Београдски
булевар уметности бр. 10
11070 Београд
телефон: 011/2017-437
факс: 011/2017-437

СИГУРНА ИСПЛАТА ПЕНЗИЈА

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:

Милена Јовановић

РЕДАКЦИЈА:

Булевар уметности бр 10,
11070 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2017-437
факс: 2017-437

РЕДАКЦИЈА ЗА
ВОЈВОДИНУ:

Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@piovoj.rs

ШТАМПА:

Штампарија Балкан, Инђија

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2017-437

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Реч уредника

Иако уводници „Глас осигураника“ немају баш никакову претензију да буду пророчки, прошли као да је управо то био. Реч је, да подсетимо, била о томе да су људи пре склони да поверују у лоше него у добре вести, а и медијима често zgodно дође сензационализам. Тако је ових дана освојала „поуздана“ информација да ће новца за пензије бити највише за још шест месеци, а после, ваљда, долази катаклизма државног буџета а са њим и пензијског система. Један од аргумената за ову тврдњу био је и тај да Фонду ПИО недостаје све више пара које држава ускоро неће моћи да намири из буџета.

Ми који смо у свакодневном контакту са старијим суграђанима имали смо протеклих дана прилику да се из прве руке уверимо како је таква вест примљена у овој популацији. Страх, паника, стрес, многобројна питања, брига за себе али и за млађе чланове породице чија егзистенција, нажалост, такође често зависи од тих пензија. Старији људи су иначе једна од најрањивијих категорија друштва јер, одвојени дуго од активног света рада и извора дешавања, лако могу да постану плен дезинформација које их плаше, уносе немир у породице и ремете њихово здравље.

Објављена вест, наравно, није тачна. Пензијски систем у Србији има великих проблема, као што их имају, због економских и демографских узрока, и системи много богатијих земаља. Није никаква тајна да Фонд ПИО, из разлога о којима смо много пута писали, нема довољно средстава у својој каси а да оно што фали сваког месеца дотира држава, и то је редовна ставка у њеном буџету. Из тог истог буџета плате прима и неколико стотина хиљада запослених у просвети, здравству, полицији, државној управи, па и у Фонду ПИО. Шта би, по објављеном сценарију, било са њиховим примањима, а тек са будућим пензијама?

Сви знамо у каквим је ова земља проблемима, али истина је, заправо, да су и у таквој ситуацији пензије, истог датума сваког месеца, једна од ретких константи на које сигурно може да се рачуна. Иза њих стоји држава која је гарант и у кризи. А да ли је објављивање непроверених и узнемирујућих информација плод немара или намере, није тема овог текста. Само кратко подсећање да је одговорност предуслов сваке, па и новинарске етике.

М. Јовановић

Туризмом до здравља

Латинска изрека каже да лекар лечи, а природа оздрављује. О томе је говорио још француски филозоф Жан Жак Русо истичући да је основни пут ка срећи повратак природи, а упознавање планина спознаја самог себе и својих најплеменитијих особина. Такво размишљање заправо објашњава сврху планинарења, јер планинар савладава две природе, препреке у окружењу и своје унутрашње слабости.

За пешачење и рекреативно планинарење животно доба није препрека, штавише, препоручује се свим генерацијама. Оно нам пружа емоционално опуштање и могућност да стекнемо кондицију. Такође, рекреативни туризам је један од најбољих начина да се саживимо са природним даровима и да упознамо културно-историјске вредности једне земље. Зато су ови излети уједно и културни доживљаји, али и сјајна прилика за дружење и нова познанства, пошто је једно од правила да се на планину увек иде у групи коју предводи искусни водич. Пешачење је вид рекреације који развија и солидарност јер је при ходању најважнији темпо, а група формира колону према могућностима сваког члана.

Изузетно популарна активност, посебно у развијеним земљама, јесте такозвани бекпекинг, односно пешачење кроз природне крајолике уз неопходни пртљаг. Поред личне, за ову прилику носи се и техничка, односно камперска опрема (шатор, одећа, храна, врећа за спавање) која се пакује у практичну торбу за ношење на леђима (backpack). Хикинг је облик пешачења са посебном наменом истраживања и уживања у природним лепотама. Трекинг је вишедневни хикинг, односно ходање по планинским и руралним пределима, често улепшано и ноћењем у природи,

у шатору, у напуштеним појатама или личним заклонама израђеним баш за ту сврху од природних материјала. Посебна техника пешачења је нордијско ходање. Једноставно је и лако за учење, а уз то и врло јефтин спорт који подразумева пешачење са ручним палицама.

Пешачке туре се код нас организују на планинама где постоје прописано обележене пешачке стазе, као што су Дивчибаре, Фрушка гора, Гоч, Столови и Жељин, Голија, Хомољске планине, Копачица, Рудник, Стара планина, Тара, Овчар и Каблар.

За остале корисне информације заинтересовани се могу обратити Туристичкој организацији Србије или неком од планинарских савеза и друштава.

Јелена Оцић

РАЗГОВОР СА ДРАГАНОМ КАЛИНОВИЋ, ДИРЕКТОРКОМ РФ ПИО

Фонд није у опасности

Средства за исплату пензија редовно се обезбеђују из изворних прихода и буџетских дотација, како је законом регулисано, и нема основа за сумњу у финансијску стабилност Фонда ПИО

Недавно су „Вечерње новости“ објавиле текст са узнемирујућом најавом да ће новца за исплату пензија бити само за још пола године, најављујући банкрот Фонда. Потпредседник Владе Србије др Јован Кркобабић и Ви сте одмах демантовали ове нетачне спекулације, па да умиримо и наше читаоце.

– Одговорно тврдим да Фонд неће банкротирати, да нема разлога за узнемиреност, да се средства за исплату пензија редовно обезбеђују из изворних прихода и буџетских дотација, како је законом регулисано, да ће се пензије исплаћивати уходаном динамиком и надаље. Нема основа за сумњу у финансијску стабилност Фонда и сигурност исплате пензија, а текст у „Вечерњим новостима“ смо у целини демантовали, јер се радило о погрешном коришћењу и нестручном тумачењу података из материјала. Наша интегрална исправка није објављена. Фонд је отворен за сваки вид професионалне сарадње с новинарима и на њихова конкретна питања увек одговарамо конкретним и стручним подацима и информацијама.

Недавно сте, на скупу о одрживости пензијског система, а говорећи о финансирању Фонда ПИО, предочили краткорочне мере које би растеретиле расходе. На који начин би то поправило финансијски положај Фонда?

– Незадовољавајући ниво учешћа изворних прихода у

укупном финансирању Фонда произашао је из неповољних демографских кретања, економске кризе, вишеструког решавања озбиљних социјалних питања преко Фонда и других негативних макро и микроекономских токова (незапосленост, „сива економија“, недовољна фискална дисциплина и степен наплате доприноса, одлагање и репрограмирање дуга по основу доприноса...). Осим тога, финансијски статус Фонда оптерећен је и расходима који немају противтежу на приходовној страни. Првенствено мислим на могућност остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања која у целини нису покривена реалним доприносима, мислим на учешће инвалидских и породичних пензија у укупној

структури корисника, учешће бенефицираног стажа и пензија остварених по посебним прописима. Расходовну страну Фонда оптерећују и одређене позиције које имају карактер социјалних давања и требало би да се финансирају директно из буџета, као што је финансирање здравствене заштите пензионера, финансирање расхода везаних за инвалидско осигурање, односно накнаде за туђу негу и помоћ, за телесно оштећење, за инвалиде II и III степена. За износ тих давања, која нису мала на годишњем нивоу, смањено би се проценат учешћа буџетских дотација у финансирању пензија.

Често говорите о унапређењу корисничког сервиса, поправљању ажурности, бржем доношењу решења, реч-

Пензије сигурне

Потпредседник Владе Србије, др Јован Кркобабић, изјавио је да су нетачне тврдње да Фонд ПИО за неколико месеци неће моћи да исплаћује пензије.

– Све приче и разноврсна нагађања су резултат незнања или зле намере да се поколеба бирачко тело партије пензионера – ПУПС-а. Док постоји ПУПС и учествује у конституисању државне политике, тако нешто ни под каквим условима се неће десити. Пензије у Србији ће пратити кретање зарада у јавном сектору. То значи да ће бити повећаване у истом проценту у којем се повећавају плате у државном сектору, независно од тога колики ће бити однос броја запослених према броју пензионера. Иза овог става чврсто стоји ПУПС и ја као његов председник. Сваки поремећај овог става безусловно би довео до распада коалиције и изласка ПУПС-а из тог посла – рекао је потпредседник Владе. Он је нагласио да су „неки изгледа потрошили своја олако дата обећања, па им више не верује ни њихово бирачко тело“.

– Зато се сада окрећу социјално угроженим категоријама грађана којих се сете само пред изборе, најављујући катастрофу пензионера, а са жељом да прикажу себе као спасиоце – закључио је др Кркобабић.

Ју, о унапређењу услуга које Фонд пружа грађанима. Како оцењујете промене које су постигнуте у том делу рада Фонда?

– Квалитет рада Фонда и ажурност су недвосмислено поправљени и то се може аргументовати врло прецизним подацима. Број нерешених захте-

ва у односу на исти период прошле године је мањи за 53 одсто, а истовремено повећава се проценат решења донетих у законском року. У овој години смо имали око 400.000 захтева за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања и око 80 одсто је решено, а од укупно решених, 75 одсто је у законском року до два месеца. Овај проценат је добар, нарочито у поређењу са претходним годинама, али циљ нам је да он буде 90 одсто. Тренутно је немогуће да Фонд оствари стопостотну ажурност, првенствено због неплаћених доприноса, односно непостојања података у бази матичне евиденције осигураника, који су законски услов за остваривање права, као и због примене конвенција са другим државама, на које Фонд не може да утиче. Наравно да у постизању квантитативних ефеката не занемарујемо квалитет пружене услуге и о томе се дневно и кроз сваки пословни процес води рачуна. Осим тога, постигли смо много бољу комуникацију са грађанима, првенствено успостављањем стручне правне помоћи у свакој филијали, где осигураници и корисници могу лично да добију помоћ, објашњења, сугестије, тумачења. Већ неколико година Фонд има могућност електронске комуникације са свим грађанима, и за девет месеци ове године добили смо и одговорили у најкраћем року на више од 5.000 таквих питања. Занимљиво је да велики број питања добијамо из иностранства. Можда је оваква комуникација са грађанима допринела да

се број представки и притужби на рад Фонда и запослене преполовио у односу на претходне периоде. Од великог значаја су нам повратне информације од осигураника и корисника и зато смо отворили књиге утисака у сваком организационом делу у којима корисници наших услуга могу да напишу своја запажања, похвале или критике, и то користимо за унапређење рада. Планови за даље унапређење корисничког сервиса су нам врло амбициозни, али о томе ћемо говорити другом приликом.

Ускоро ће се на дневном реду Управног одбора Фонда наћи финансијски извештај о деветомесечном пословању Фонда. Да ли сте задовољни оним што је постигнуто од почетка године?

– Према подацима из Финансијског извештаја за првих девет месеци ове године остварени су приходи од доприноса, изузимајући повезивање стажа, у износу од 185 милијарди динара, што је за 8,5 одсто више него у истом периоду претходне године. У сваком случају остварени су изворни приходи на нивоу планираних. За исплате пензија и новчаних накнада у овом периоду средства из буџета су учествовала тачно у износу како смо и предвидели планом. До сада је, из средстава дотација, на пензије утрошено 73 одсто у односу на пројектована средства за целу годину. Као што је познато, имали смо и ребаланс плана, а искључиви разлог израде ребаланса је априлски проценат усклађивања пензија који је износио 5,5 одсто, уместо 2,95, како смо дефинисали Финансијским планом на основу макроекономских података и пројекција којима смо располагали у тренутку израде плана.

Г. О.

ПОСЛОДАВЦИ И
УПЛАТА ДОПРИНОСА

Несавесних скоро 86.000

Послодавцима који до септембра ове године нису извршили законску обавезу и Фонду ПИО предали обрасце М-4 о уплати доприноса за своје раднике, послате су опомене које се односе на обавезу подношења пријава за запослене за 2010. годину. Према речима Владимира Станковића, директора Сектора за остваривање права у Фонду ПИО, ову обавезу је на време испунило око 60 одсто послодаваца. Њих око 86.000 није доставило обрасце М-4, релевантне за евидентирање радног стажа запослених и њима су упућене опомене. Уколико после петнаест дана послодавац не одреагује по опомени, односно не достави Фонду доказ о уплаћеним доприносима за запослене, следи прекршајна пријава суду.

Законом су прописане и новчане казне: за правна лица, односно фирму која није извршила своју обавезу, од 10.000 до 800.000 динара, а за самог послодавца, односно одговорно лице у фирми од 2.500 до 50.000 динара.

Радници којима послодавац није уплаћивао доприносе током радног века наилазе на многобројне проблема када дође време за заслужену пензију. Јер, уколико у Фонду не постоји правовремено достављен доказ о стажу осигурања и висини уплаћених доприноса, онда нема на основу чега да се донесе решење о пензионисању.

Зато није на одмет да запослени, с времена на време, и сами, а нарочито када се приближи крај радног века, провере каква је ситуација са њиховим М-4 обрасцима и јесу ли им за све године стажа уплаћени доприноси. То могу једноставно да учине на шалтеру филијале Фонда којој припадају – листинг са подацима о стажу и зарадама добија се бесплатно. Још лакши начин за оне који користе рачунар јесте да уз помоћ пин кода, који такође могу да добију у матичној филијали, једноставно на сајту Фонда провере да ли су им и за који период радног стажа уплаћени доприноси.

В. А.

Медијске спекулације штете пензионерима

Област пензијског и инвалидског осигурања, остваривање права на пензије и исплата тих права, односи се на егзистенцијални статус грађана и свака олако употребљена квалификација која није тачна или погрешно тумачење података има несавесне последице по бројну пензионерску популацију. Управо из тог разлога Фонд је увек излазио у сусрет медијима дајући тачне податке и стручне оцене, тако да нема потребе, неодољиво је, неморално и нехумано спекулисати информацијама, јер то је директно поигравање судбинама великог броја корисника права из пензијског и инвалидског осигурања, наглашава директорка Драгана Калиновић.

ДР ЈОВАН КРКОБАБИЋ НА ТРИБИНИ У НОВОМ САДУ

Пензионери су стварали добра

На успешно организованој трибини Градског одбора ПУПС-а Нови Сад, 10. октобра, пред препуном салом Мастер центра Новосадског сајма, др Јован Кркобабић, потпредседник Владе Србије, председник Савеза пензионера Србије и лидер ПУПС-а, рекао је да је у нашој земљи извршена балканска транзиција у којој је свако гледао шта ће да опљачка, а последица тога је ово како сада живимо. С друге стране, Кркобабић је истакао да су пензионери, без обзира на националну, верску и старосну припадност, део грађанства коме треба поклонити највеће поверење, јер су они до сада створили сва културна, духовна и материјална добра која Србија поседује.

Момо Чолаковић, потпредседник ПУПС-а и председник посланичке групе ове партије у Скупштини Србије, на ново-садској трибини је изјавио да је ПУПС учествовао у доношењу више од 800 закона, међу којима су најважнији они из социјалне сфере, и закони о младима и својини, и да су сви амандмани ПУПС-а усвојени у Скупштини.

М. М.

СРБИЈА И СЛОВЕНИЈА О ПРИМЕНИ СПОРАЗУМА ИЗ ОБЛАСТИ ПИО

Решења за спорна питања

Првог новембра 2011. године је годину дана од почетка примене Споразума о социјалном осигурању између Републике Србије и Републике Словеније. Спровођење овог споразума била је и тема разговора између представника институција пензијског осигурања Републике Србије и Републике Словеније који су, 18. и 19. октобра, одржали у Љубљани.

Делегацију Србије предводио је Зоран Пановић, директор Завода за социјално осигурање, а делегацију домаћина Борис Гачник, директор Сектора за пензијско и инвалидско осигурање у Заводу за пензијско и инвалидско осигурање Словеније.

Разговори у Љубљани одвијали су се у оквиру две тачке дневног реда – једна се односила на спорна и отворена питања која су се појавила током примене Споразума у протеклих годину дана, а друга – на област исплате пензија у складу са Споразумом. Постигнути су и одређени договори који треба да допринесу да се он ефикасније спроводи, односно да осигураници и корисници права из пензијског и инвалидског осигурања

једноставније и брже остваре своја права.

– Посебна пажња је посвећена питању признавања пензијског стажа навршеног према правним прописима држава уговорница, затим поступцима покренутим по службеној дужности ради прерачуна пензија остварених од 8. октобра 1991. до дана ступања на снагу Споразума, уз урачунавање стажа навршеног на територији друге државе уговорнице, као и исплати пензија корисницима са пребивалиштем на територији друге државе уговорнице. Раз-

мењене су информације и статистички подаци о броју покренутих поступака и решених захтева и обострано је оцењено да су постигнути резултати добри. Договорено је да се подаци размене поново, са стањем на дан 31. децембар 2011. године – наводи Светлана Цебула, начелница Одељења за интерну контролу, судску праксу, међународну регулативу и развој ПИО.

Словеначки завод за пензијско и инвалидско осигурање је обавестио српску делегацију да ће обрасци „Потврда о животу“ корисницима са пребивали-

штем у Србији бити достављени крајем овог месеца, а њих корисници словеначких пензија треба да овере и потврду врате најкасније до краја ове године, да би им се пензија из Словеније и даље несметано исплаћивала.

– Сагласили смо се како да превазиђемо проблеме и решимо нека спорна питања која су се јавила у поступку остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања. Такође, постигнут је и договор у вези са разменом података о исплати пензија корисницима са пребивалиштем на територији друге државе уговорнице – каже Вера Драгосавац, помоћник директора у Сектору за финансијске послове РФ ПИО.

За време одржавања разговора уприличен је сусрет Зорана Пановића и Марјана Папежа, генералног директора Завода за пензијско и инвалидско осигурање Словеније, на коме се разговарало о спровођењу Споразума и унапређењу сарадње између органа за везу и носилаца осигурања двеју земаља, али и о искуствима Словеније, као чланице ЕУ.

**Ј. Оцић
М. Нешић**

У Севојну додељени социјални станови

У новоизграђеној згради у ужичком приградском насељу Севојно, уз скромну свечаност, 19. октобра предато је на коришћење 15 социјалних станова у које је усељено 12 породица избеглих и расељених из некадашњих југословенских република и три социјално угрожене породице из ове општине. Захваљујући томе у Ужицу више неће постојати колективни избеглички центри.

У изградњу зграде уложено је 310.000 евра, од којих је Европска унија обезбедила 244.000, а остатак Комесаријат за избеглице Владе Републике Србије, немачка невладина организација АСБ и град Ужице. Породице су добиле станове величине од 26 до 52 квадратна метра.

Приликом предаје кључева корисницима, шеф мисије ЕУ у Србији, Венсан Дежер, рекао је да се доделом станова избеглим и расељеним породицама омогућује и основа за укључивање у економски живот средине. Дежер је такође истакао значај затварања колективних избегличких центара којих је у Србији тренутно 28, док их је пре 15 година било 323.

Нови Сад за старије

Градоначелник Новог Сада, Игор Павличић, примио је недавно, у Свечаној сали Градске куће, представнике и кориснике Геронтолошког центра „Нови Сад“. Пријем је организован у оквиру обележавања Међународног дана старијих и традиционалне акције „Сунчана јесен живота“.

Том приликом Павличић је истакао да увек подржава ове установе у њиховим многобројним активностима, а директор Геронтолошког центра, Ђорђе Петровић, нагласио је да се не ради само о вербалној подршци. По његовим речима, Нови Сад издваја знатна материјална средства за рад Геронтолошког центра.

– Захваљујући томе први у Србији смо изградили и отворили објекат у Футогу за оболеле од деменције и Алцхајмерове болести. Такође, град је уложио осам милиона динара у обнову 15 геронтолошких клубова, а отворен је и наш нови клуб у Каћу – рекао је Петровић.

Радојка Гајиновић, председница Савета свих геронтолошких клубова у Новом Саду, захвалила је Градској управи на досадашњој помоћи и нагласила да се у овим клубовима свакодневно окупља неколико хиљада старијих Новосађана а често се тражи и „столица више“.

Споменик Лази Костићу

У улици Модене, у центру Новог Сада, свечано је, уз пригодан уметнички програм, 14. октобра, откривен споменик великану српске књижевности, Лази Костићу. Споменик је дело академског вајара Стевана Филиповића и постављен је у години када се обележава 170 година од рођења познатог песника.

У програму поводом овог догађаја учествовао је Мешовити хор КУД „Светозар Марковић“ из Новог Сада, под управом Божицара Црњанског, а своје стихове посвећене Лази Костићу говорили су песници Перо Зубац, Поп Душан Ђурђевић, Анђелко Ердешанин, Ђорђе Сладоје. Костићев песнички манифест, записан у делу „О Змају“, из 1902. године, прочитала је Гордана Ђурђевић Димић, првакиња драме Српског народног позоришта.

Свечаности су присуствовали представници Владе и Скупштине Војводине, чланови Градског већа и одборници Скупштине града, чланови скупштинског Савета за културу и градских институција, као и многобројни Новосађани.

Више основице осигурања

За грађане који сами плаћају допринос за пензије од уплате за новембар важе нове основице осигурања које су за 1,97 одсто више од досадашњих (због усклађивања са кретањем зарада у претходном кварталу).

Допринос за пензијско-инвалидско осигурање је 22 одсто, што значи да ће се месечни издатак кретају у распону од 4.139,74 до 59.138,20 динара. Ови износи примењиваће се за уплате за новембар и децембар 2011. и јануар 2012. године.

Да подсетимо, пензијски стаж по члану 15 себи могу уплаћивати сви они који нису у радном односу. Износ који једном одаберу за уплату могу мењати зависно од платежних могућности, с тим што за сваку промену основице треба благовремено да поднесу захтев на шалтеру филијале Фонда ПИО којој припадају.

Потврде за студенте

Студентима који примају породичну пензију а нису до краја октобра доставили Фонду ПИО потврде о редовном школовању, од 30. септембра биће привремено обустављена исплата пензија док не доставе потврде о упису нове школске године. Достављањем потврде исплата пензија ће се редовно наставити.

С обзиром на то да на појединим високошколским установама упис студената траје до краја новембра, корисници породичних пензија који студирају могу потврде о редовном школовању да доставе Фонду ПИО најкасније до 30. новембра да би им исплата припадности била настављена. Студенти који ни до краја новембра не доставе ове потврде изгубиће право на породичну пензију.

Двадесети Дани Зорана Радмиловића

У Зајечару је, од 15. до 21. октобра, одржан јубиларни, 20. позоришни фестивал „Дани Зорана Радмиловића“.

Вече уочи Фестивала у Народном музеју је представљена књига Томислава Мијовића, „Зорану Радмиловићу – песници и ликовни уметници“, а у сали Позоришта Тимочке крајине „Зоран Радмиловић“ представу „Каролина Нојбер“ одиграли су чланови домаћег ансамбла, по тексту Небојше Ромчевића, у режији Милоша Јагодића.

За седам фестивалских вечери представило се седам позоришта из Београда, Земунa, Сомбора, Јагодине и Зајечара. Промовисана је и монографија „Љубомир – Муци Драшкић или живети у позоришту“, у издању Музеја позоришне уметности

Србије, а у малој сали Градске управе одржана је трибина „Ко креира репертоар позоришта у Србији“.

Жири фестивала за најбољег глумца прогласио је Властимира – Ђузу Стојиљковића. Награду „Крстомир Миловановић“ добила је Марија Калабић за сценографију представе „Отац на службеном путу“, Атељеа 212, а публика је највишу оцену дала представи „Живот у тесним ципелама“ београдског Звездара театра у режији Душана Ковачевића.

„Крагујевачка декларација“ за мир и толеранцију

Генерална скупштина Асоцијације градова весника мира усвојила је текст „Крагујевачке декларације“, којом се чланови ове асоцијације обавезују на сарадњу у промовисању мира и апелују на државе да конфликте решавају дијалогом. Усвајањем овог документа и других извештаја и званично је завршено тродневно 24. заседање Генералне скупштине Асоцијације, којем су присуствовали делегати из четрнаест земаља. „Крагујевачка декларација“ ће постати и део баштине Уједињених нација, а уз овај документ Генерална скупштина је усвојила и извештаје градова и разматрала могућности за супротстављање, са локалног нивоа, проблемима какав је разоружање, на пример.

Чланице Асоцијације још једном су се обавезале на сарадњу у промовисању толеранције и мира, уз позив шефовима држава и влада да конфликте решавају преговорима и дипломатским средствима. Пријемом градова из Пољске, Украјине и Грчке, Асоцијација сада броји 106 чланова и заступа око 300 милиона људи у свету.

Исплата пензија

Исплата другог дела септембарских примања пензионерима из категорије запослених почела је 25. октобра.

Бившим пољопривредницима други део пензија за септембар исплаћен је 21. октобра, а пензионери самосталних делатности примиће целе октобарске пензије 2. новембра.

Просечна зарада у септембру 38.763 динара

Просечна зарада, без пореза и доприноса, исплаћена у септембру у Србији износила је 38.763 динара, што је номинално за један, а реално за 0,8 одсто више него у августу, саопштио је Републички завод за статистику.

Просечна бруто зарада у септембру је износила 53.838 динара и у односу на просечну бруто зараду исплаћену у августу ове године била је номинално виша за један проценат, а реално за 0,8 одсто.

Како је наведено, просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у септембру 2011, у односу на просечну зараду без пореза и доприноса из истог месеца прошле године, номинално је била виша за 12,1, а реално за 2,6 одсто. Толико је био већи и износ бруто зараде у септембру ове године у односу на септембар 2010.

Из Републичког завода за статистику наводе и да је просечна зарада без пореза и доприноса исплаћена у периоду од јануара до септембра 2011. у Србији, у односу на исти период прошле године, номинално била виша за 11,3 одсто, а реално нижа за 0,9 одсто.

Просечна бруто зарада исплаћена у периоду јануар–септембар 2011. године у Србији, у односу на просечну зараду исплаћену лане у исто време, била је номинално виша за 11,2 процента, а реално нижа за један одсто.

ФОНД ПИО ДОМАЋИН МЕЂУНАРОДНОГ СКУПА 15. И 16. НОВЕМБРА

Стручни сусрети директора пензијских фондова

Сарадња између носилаца социјалног осигурања земаља насталих на подручју бивше СФРЈ већ је успостављена, али се у интересу струке и грађана мора и даље радити на њеном интензивирању и јачању директних контаката

Полазећи од потребе ефикасног остваривања заједничких циљева и интензивирања међусобне комуникације, у Београду ће се, 15. и 16. новембра ове године, одржати сусрет директора носилаца пензијског и инвалидског осигурања држава насталих на подручју бивше

СФРЈ. Организовање овог сусрета превасходно има за циљ размену искустава на плану спровођења система пензијског и инвалидског осигурања и постизање договора у правцу унапређења будуће сарадње.

Домаћини овогодишњег сусрета директора су Драгана Калиновић, директорка Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, и Завод за социјално осигурање, као орган за везу, који ће дочекати руководиоце из Словеније, Хрватске, Босне и Херцеговине, Републике Српске, Македоније и Црне Горе. Сусрет ће се одржати у пословној згради Фонда на Новом Београду.

Теме које ће иницијално презентовати домаћини, с предвиђеном дискусијом свих учесника, односе се на електронску разме-

ну података између носилаца осигурања и на актуелна питања у вези са спровођењем билатералних споразума о социјалном осигурању. Ово ће бити добра прилика за међусобну размену искустава у примени националних прописа, што се у значајној мери одражава на дужину трајања поступака остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања.

Завод за социјално осигурање предложиће, овом приликом, директорима носилаца социјалног осигурања да се успостави пракса организовања трипартитних дана разговора, будући да је флукуација запослених на територији бивше СФРЈ била врло присутна и постоје реалне потребе да се по три земље истовремено укључе у саветовање.

Г. О.

ОСНОВАНО НЕЗАВИСНО УДРУЖЕЊЕ НЕЗАПОСЛЕНИХ СРБИЈЕ

Да сви имају исте шансе

Након што је у Зрењанину, 2. јула ове године, под патронатом Независног синдиката јавних служби Војводине, основано невладино и ванстраначко Удружење незапослених Војводине, на чијем челу је Ливија Хартих, и које само у средњобанатском региону броји већ око 5.000 чланова, крајем септембра у Нишу је основано и почело са радом Независно удружење незапослених Србије (НУНеС). На оснивачкој скупштини Удружењу су се колективно прикључиле невладине организације које се баве сличном проблематиком – организација „Стоп мобинг“ и Покрет за југоисточну Србију, а за првог председника НУНеС-а изабран је Ранко Хрњаз из Зрењанина.

НУНеС ће, према одредбама Статута, радити на остваривању права незапослених и на заштити њихових интереса на територији Републике. Да би тај циљ и остварили, трудите се да обезбеде учешће својих представника у свим владиним и невладиним телима која се ба-

Ливија Хартих и Ранко Хрњаз

ве стратегијом запошљавања, а тражиће, такође, да имају представнике и у НСЗ и агенцијама за запошљавање. У НУНеС-у кажу да ће понудити ефикаснији програм за запошљавање и да ће се залагати за виши стандард и бољу информисаност незапослених у вези са њиховим правима. Бориће се против рада на црно, против корупције, али и за родну равноправност приликом запошљавања.

Према речима Ранка Хрњаз, Независни синдикат јавних служби одлучио се да финансијски и уступањем на коришћење пословног простора помогне овој бројној популацији у Србији, јер они након запослења постају потенцијални чланови синдиката, а с друге стране, садашњи чланови, ако изгубе посао, постају њихов део. У овом синдикату сматрају да је свако ново радно место

стварање нове вредности па је, самим тим, и пунији републички буџет из ког се финансирају јавне службе, пензионери, спроводе мере социјалне политике итд.

Ливија Хартих каже да удружење у Зрењанину већ има добре резултате. Коректно сарађују са Националном службом за запошљавање и градском управом, и покушавају да изграде добре односе са послодавцима, да би ублажили високу незапосленост и скратили чекање на сталан посао, бар преко привремених и сезонских послова. Ласло Тот, из зрењанинског удружења, каже да је један од њихових циљева и стварање једнаких шанси за све приликом запошљавања, пошто се највише жалби односи на раширену појаву протекције код заснивања радног односа. Ради тога су успоставили добру сарадњу и са новоформираним Локалним антикорупцијским форумом Зрењанина.

М. Мектеровић

Нема плата без плаћања доприноса запосленима

Министарство финансија прихватило предлог Пореске управе да наплату доприноса за ПИО убудуће контролишу банке

После укидања Службе друштвеног књиговодства (СДК) практично више нико не контролише да ли послодавци уз плате запосленима уплаћују и доприносе за пензијско-инвалидско осигурање и тиме испуњавају своје обавезе према радницима и држави. Тако се и дошло у ситуацију да по основу доприноса послодавци тренутно дугују око 230 милијарди динара.

Међутим, има најава да ће се оваква ситуација ускоро променити – према предлогу, послодавац практично не би могао да исплати зараду, а да пре тога не измири обавезу према држави и запосленима и ова одлука би требало да ступи на снагу од почетка 2012. године, кажу у Пореској управи.

Дуговања за доприносе Фонду ПИО стварају велики проблем јер се све више новца за исплату пензија мора надоместити из танког државног буџета. На тај начин се доводи у питање одрживост пензијског система, поготово када се зна да за једног пензионера ради 1,24 радника.

Пореска управа тренутно нема могућности ни довољно запослених (укупно око 700 инспектора) да прати и проверава сваког пореског обвезника како би се уверила да ли редовно измирује своје обавезе према радницима. Јер, како кажу у служби за општину Стари град, само на овој београдској општини има више од сто хиљада пореских обвезника, што значи да је практично један службеник задужен за контролу око хиљаду предузећа, те једноставно није могуће сваког месеца проверавати уплате доприноса за ПИО за сваког пореског обвезника.

Због актуелног предлога негодую једино банке које неће да се замерају клијентима, пошто банкарски сматрају да они нису ти који би требало да имају улогу „дежурног полицајца“ када су њихови комитенти у питању. Банка је ту да клијентима буде на услузи, а

не да контролише њихов начин пословања, сматрају банкарски, а држава мора да преузме контролу и санкције за неизвршавање законом приписаних обавеза послодавца.

Те послове је некада обављала Служба друштвеног књиговодства али је то време давно иза нас, платни промет је пребачен

службеници моћи да уђу у базу Пореске управе и виде да ли послодавац дугује за порезе и доприносе.

У пракси би то требало да се одвија тако што ће банкар, по доласку послодавца у банку да пребаци плате на рачуне запослених, прво морати да провери како је правно

ПРОСЕЧНЕ ПЕНЗИЈЕ (У ДИНАРИМА)

Категорија	Јануар 2011.	Август 2011.
Запослени	22.223	23.428
Самосталне делатности	21.739	22.944
Пољопривредници	8.740	9.237

на банке, као и свуда у свету, а свако додатно администрирање оптерећује послове банака. Банкарски службеници нису обучени да контролишу порезе. То је, кажу, посао за институције државе.

Министарство финансија је ипак прихватило предлог Пореске управе и очекује се да он буде унет у Закон о пореској администрацији до краја ове године. Тада је на потезу Народна банка Србије која ће имати основ да промени одредбе у корист запослених. Пореска управа ће банкама обезбедити и софтвер помоћу којег ће њихови

лице измирило обавезе према радницима и држави. Уколико се утврди дуговање, биће стопиране и исплате плата радницима. Блокада за целокупан платни промет важиће све док послодавац не измири обавезе према држави и запосленима.

Решење које је предложила Пореска управа је најсличније ономе што је некада радила Служба друштвеног књиговодства. Тада није било могуће да послодавац избегава плаћање пореза и доприноса. Један од разлога због чега Пореска управа данас послодавце не може да држи под контролом јесте и то што се онима који избегавају плаћање доприноса врло тешко улази у траг јер имају више исплатних рачуна. Због неуплаћивања доприноса за ПИО за 2010. и прву половину ове године буџет земље је оштећен за око девет милијарди динара, а највеће избегавање плаћања је управо по овом основу.

В. Анастасијевић

На једног пензионера 1,24 радника

Према званичним подацима о броју запослених и пензионера у 2010. години, у Србији на једног пензионера иду 1,24 радника, а у Европи, коју такође брине одрживост пензијских фондова, за једног пензионера у просеку раде три запослена.

Стопа запослености у Србији је 47 одсто, у Бугарској 62 одсто, Румунији 58,6, а у Мађарској 55,4 процента. На европском нивоу запосленост је 65 процената, а став Европске комисије је да је та стопа ниска и да ће све већи број пензионера угрозити буџете земаља.

ГОДИНУ ДАНА ПРИМЕНЕ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ ЗЛОСТАВЉАЊА НА РАДУ

Радници на нижим позицијама чешће жртве

Убрзо након 4. октобра 2010. године, када је почео да се примењује Закон о спречавању злостављања на раду, бројни послодавци су испунили обавезу да запосленима упуте обавештење о забрани злостављања и сексуалног узнемиравања на раду и злоупотреби права на заштиту таквог понашања. У Инспекторату за рад,

(20 надзора), у делатностима образовања (16) и у делатностима финансијских, техничких и пословних услуга (девет надзора). У периоду септембар – децембар 2010. године инспектори рада су поднели три захтева за покретање прекршајног поступка због утврђених кршења закона, док је за првих девет месеци ове године поднето 19

претпостављени–запослени. Појавни облици мобинга су различити, а ради се о субјективном доживљају психичког малтретирања. Инспекторат за рад не води статистичке податке о томе да ли је лице које је поднело захтев за остваривање својих права у вези са злостављањем на раду послодавац или запослени. Ипак, пракса је показала да се

Амбуланта за жртве стреса на раду

Људи који трпе мобинг су мање продуктивни, чешће „отварају“ боловања, што доводи до финансијских губитака и за предузеће и за државу. Почетком ове године основана је амбуланта за жртве мобинга и стрес на раду при Институту за медицину рада Клиничког центра Србије. Стрес на раду се сматра појавним обликом мобинга, а симптоми су несаница, главобоља, немотивисаност за извршавање радних задатака. Након трпљења сталних мобинг активности долази до психосоматских поремећаја, односно ангине пекторис, иритабилног црева, астме, екцема, хипертензије, чира на желуцу.

У амбуланти за мобинг ради тим стручњака који чине психолог, психијатар и специјалиста медицине рада. Сви су едуковани на Универзитету Ајова у САД.

Шта је мобинг

Атак на личну или професионалну репутацију, континуирано онемогућавање нормалне комуникације када жртву прекидају или јој не дају да говори, присиљавање запосленог да ради послове који нарушавају здравље, као и сексуално узнемиравање сматра се мобингом. Игнорисање и изоловање особе у пословном окружењу је такође злостављање на раду.

С друге стране, погрешно се верује да је мобинг повишен тон на радном састанку да би се надгласали присутни, а злостављање није ни завођење дисциплине. Мобингом се не сматра ни када су раднику наређени задаци ван описа посла, уколико су у складу са његовим степеном образовања. Мобинг није ни понашање које се може окарактерисати као злостављање али се не понавља, или не постоји намера повредити достојанства и угрожавања здравља. Али је зато пасивно понашање, односно пуко посматрање злостављања друге особе, а да при том ништа не предузимамо такође врста мобинга.

који контролише примену Закона о спречавању злостављања на раду и поступа по службеној дужности и по захтеву странке, кажу да су од 1. јануара до 30. септембра 2011. инспектори у оквиру редовних надзора из области радних односа и безбедности и здравља на раду вршили и контролу примене овог закона. Укупно је обављено 4.965 надзора и донето 220 решења о отклањању недостатака.

– У истом периоду инспекцији рада је поднето 108 захтева запослених за остваривање права у вези са злостављањем на раду, извршено је 90 надзора поводом поднетих захтева и донето 19 решења којима је наложено отклањање утврђених недостатака, и то седам решења на основу одредби Закона о раду и 12 решења на основу одредби Закона о спречавању злостављања на раду. Највише надзора по захтеву странке обављено је у здравственој делатности

захтева за покретање прекршајног поступка – наводи Предраг Перуничић, директор Инспектората за рад.

Међународна организација рада дефинише мобинг као увредљиво понашање које се манифестује кроз осветљубиве, сурове, злонамерне или понижавајуће покушаје да се саботира један или више запослених. Оно подразумева и удруживање више запослених против одређеног сарадника који се мобингује и излаже психичком узнемиравању. У мобинг спадају сталне негативне критике или примедбе које изолују неку особу у социјалном погледу, као и канцеларијски трачеви и ширење неистина.

– Облици злостављања на раду манифестују се као хоризонтални и вертикални мобинг, односно – или између запослених, или од стране одговорног лица према запосленом. Најчешћи случајеви злостављања на раду ипак се налазе у сфери односа

инспекцији углавном обраћају запослени – каже Перуничић.

У Србији је, према подацима из априла, незапослено 22,2 одсто становника, а број особа без посла је у протекле три године повећан за 30 процената. У таквој ситуацији егзистенцијални проблеми доводе у сумњу смелост да се запослени одупру мобингу.

– Статистички подаци показују да се инспекцији рада више обраћају запослени у друштвеном него у приватном сектору. Може се рећи да се ефекти доношења Закона о спречавању злостављања на раду огледају у томе да су и запослени и послодавци постали свесни чињенице да је потребно да се уздржавају од одређених радњи и понашања који нису друштвено прихватљиви и који ремете безбедне и здраве услове на радном месту – објашњава директор Инспектората за рад, Предраг Перуничић.

Јелена Оцић

КАКО ДО СТАРОСНЕ ПЕНЗИЈЕ

Уз комплетну документацију брже до решења

Процедура остваривања права на пензију није ни лака ни једноставна, пре свега због тога што доношењу решења претходи детаљан поступак провере и тачног утврђивања чињеничног стања у погледу стажа, зарада, часова рада и других релевантних података од којих зависи право и квалитет пензије.

У том смислу веома је важно да се подносиоци захтева потруде да испоштују од-

документацију треба обезбедити у поступку остваривања права на старосну пензију, како по домаћим прописима, тако и по одредбама међународних споразума са бившим републикама СФРЈ.

Ако је осигураник испунио законске услове за пензију (одређени број година стажа и живота), а налази се у радном односу, за подношење захтева потребно је да приложи решење о престанку радног односа и за-

уз захтев за пензију приложиће и решење о коришћењу накнаде и одјаву.

Потребно је истаћи да иако у моменту подношења захтева за старосну пензију осигураник мора раскинути радни однос, он има могућност да, након паузе од најмање једног дана, настави да ради код истог или другог послодавца, по основу уговора о делу, ауторског хонорара и сл. То не представља сметњу да се донесе решење и успостави исплата пензије по том решењу. Послодавац је у обавези да изврши нову пријаву осигурања и уплаћује доприносе за ПИО.

Власници и оснивачи фирми, предузетници, таксисти, самосталне занатлије и други више немају обавезу да одјављују делатност, односно радњу, агенцију итд. Довољно је да доставе уверење о обављању самосталне делатности, које је издао надлежни орган општине, тј. удружења или савез за период до 31. 12. 2005. године, односно решење Агенције за привредне регистре за период од 1. 1. 2006. Поред тога, потребно је доставити и уверење о плаћеним доприносима за ПИО са исказаним основицама и износом доприноса, издато од Пореске управе за период обављања делатности.

Треба нагласити да се решење не може донети док се не измире доприноси у целисти или се они, у смислу чл. 120 Закона, могу измити и месечном обуставом у висини од једне трећине укупног износа пензије.

Иста документација потребна је и приликом подношења захтева за старосну пензију по основу стажа оствареног у бившим републикама. Осигуранци који су живели и радили на територији бивших република, а којима је радна књижица изгубљена или уништена, треба да доставе писану изјаву о томе да књижицу не поседују и да наведу разлог њеног нестанка.

Иако је законски рок за доношење решења два месеца, често се поступак признавања права на пензију продужи, посебно када је услов за остварење права стаж навршен у другој републици. Због тога је логичан савет да не чекате, већ да пре навршавања услова за пензионисање поднесете најпре захтев за утврђивање стажа у иностранству. Тако ће се добити значајна уштеда у времену и надлежна филијала пензијског фонда може одмах одлучити о праву на сразмерни део пензије за стаж остварен у Србији, ако већ има потврђен стаж од надлежног иностраног фонда.

Питање надлежности

Није редак случај да неко ко ради у једном месту а има пребивалиште у другом буде враћен са шалтера због ненадлежности. Треба знати да је за одлучивање о праву на пензију надлежна филијала Фонда у месту последњег осигурања. Тако ће, рецимо, осигураник који ради у Панчеву а живи у Београду, захтев за пензију поднети ипак у Панчеву. Тек касније, када добије решење о пензији и оно постане правоснажно, он филијали која је донела решење може поднети захтев за пресељење предмета.

Међутим, уколико је од последњег осигурања протекла година или више, захтев за пензију треба поднети филијали Фонда у месту пребивалишта. У том случају је неопходно да подносилац захтева за пензију прибави од Националне службе за запошљавање уверење да није у осигурању, односно да не користи право на новчану накнаду. Исту потврду је потребно приложити и у случају да је прошло више од 30 дана од последњег осигурања.

ређену процедуру и доставе комплетну документацију која је прецизно наведена на полеђини захтева. Пре одласка у пензију могуће је, такође, предузети одређене радње, односно припреме, које знатно могу допринети лакшем и бржем остваривању права, посебно када је у питању стаж остварен у иностранству или недостајући подаци на листингу матичне евиденције.

Ради економичности поступка и отклањања нејасноћа, посебно у неким специфичним ситуацијама, у овом броју ћемо подсетити шта све треба предузети и коју

кључену радну књижицу. Прилажу се такође и доказ о служењу војног рока – оверена копија војне књижице или уверење војног одсека, и копија личне карте. Некада је потребно доставити и оригиналне изводе М-4 за периоде који нису прокњижени, односно унети у листинг матичне евиденције.

Уколико осигураник није у радном односу, а протекло је више од месец дана од момента последњег осигурања, дужан је да прибави потврду да није корисник права код Националне службе за запошљавање. У случају да је корисник новчане накнаде,

С. Марсенић

НОВА ПОСТАВКА У БРАНКОВИНИ

О Десанки пером и сликом

Напором креативца из ваљевског Народног музеја највећа српска песникиња, Десанка Максимовић, од ове јесени је на другачији начин присутна у својој Бранковини. Новом поставком „О Десанки пером и сликом“ њен живот и поетско дело попуњени су на ново виђење и читање, а просторије у којима је живела као учитељска ћерка концепцијски су приближене савременом посетиоцу и његовом сензибилитету. Аутор идејне концепције и синаписа, дипломирани историчар и музејски саветник, Драгана Лазаревић Илић, и аутор дизајна, Слободан Секулић Богдановић, уложили су велики труд да на-

праве заокрет од „његове висости предмета“ до „његове висости посетиоца“, што је захтев овог времена.

– И за ову поставку су пресудни људи. Ја сам данас, нажалост, први пут овде. Можда су и неки од вас из Ваљева први пут овде,

а то је оно што морамо да променимо. Учимо да поштовање исказујемо сопственом активношћу. Идемо у сусрет оном што имамо, а не да мислимо да је нешто друго лепше и важније. Десанку сам познавао. Била је лака као перо и лепа као слика, и ја поставку тумачим њом самом. Овде је прилика да на другачији начин, јер смо се ми променили, видимо Десанку која се срећом није променила и неће се променити ако смо ми способни да је прихватимо онакву каква је била – рекао је министар Предраг Марковић приликом недавног отварања нове поставке.

Претходна поставка је отворена 1985. године, још за животно песникиње. **М. К.**

СВРЉИГ

Промоција здраве хране

Поводом 16. октобра, Светског дана хране, патронажна служба Дома здравља Сврљиг, у сарадњи са колегама из Апотеке Сврљиг и Института за јавно здравље Ниш, организовала је седму промоцију здраве хране. Едукација за правилан начин исхране је први задатак на оваквим скуповима јер ако се здраво хранимо, живот ће нам бити квалитетнији и дужи, нагласили су учесници манифестације. На промоцији је било и слатких и сланих јела справљених са биљним мастима, које су домаћице сјајно декорисале традицио-

налним обележјима овог краја, а учесници су пробали и сврљички специјалитет белмуж.

Сврљижани се прилично здраво хране, једу углавном храну произведену на овом подручју која је у развоју добила пуно лековитих састојака, свежу и незагађену. Зато гојазност није честа појава код овдашњих житеља, што је добро, али није добро што се због немаштине све чешће осећа глад. Грађани су све сиромашнији и све их је више у реду за помоћ и друга социјална давања.

С. Ђорђевић

СУБОТИЦА

Поклонили „Боје на свили“

Већ 23 године Центар за социјални рад и Геронтолошки центар из Суботице добро сарађују у области збрињавања старијих суграђана и људи у стању социјалне потребе. Због тога су корисници услуга Геронтолошког центра одлучили да поклоне 23 слике на свили, настале током радне терапије, и њиховом лепотом оплемене зидове недавно реновираног Центра за социјални рад.

Ову својеврсну изложбу – „Боје на свили“ свечано је отворио

др Атила Ченгери, покрајински секретар за здравство, социјалну политику и демографију, истакавши важност сарадње и прожимања међу делатницима социјалне заштите, што у Суботици даје изванредне резултате. Доктор Ченгери је подсетио на велику креативност и разноврсност идеја које остварује Геронтолошки центар из Суботице, честитајући на томе целом колективу и директору ове установе, др Ненаду Иванишевићу. **И. М.**

Др Атила Ченгери и др Ненад Иванишевић

Информатички курсеви за незапослене

У Библиотеци града Београда, у оквиру пројекта „Информациона писменост – породични пакет“, одржавају се бесплатни почетни курсеви за рад на рачунару.

Обуке су намењене незапосленим особама и најужим члановима њихових породица (супружник, дете) са територије Београда. Курсеви за одрасле су четвородневни, а за децу једнодневни. Током курса саветници из Националне службе за запошљавање полазницима држе и краћу обуку за активно тражење посла. Циљ пројекта је да се оснажи образовни капацитет породице.

Информациона писменост омогућава људима свих година да траже, процењују, користе и стварају информације на

ефективан начин, ради личних, друштвених, професионалних и образовних постигнућа. Информациона писменост је основно људско право у дигиталном свету. У низу међународних декларација и манифеста посебно је наглашен значај јавних библиотека у стварању информационог друштва и њихова улога у информационом описмењавању.

Библиотека града Београда прати светске библиотечке трендове и указује на добар модел – сарадњу НСЗ и јавних библиотека – за смањење незапослености у земљи. Предвиђено је да се током октобра, новембра и децембра обучи око 50 незапослених особа и исто толико чланова њихових породица.

Пројекат „Информациона писменост – породични пакет“ подржало је Министарство кул-

туре, информисања и информационог друштва.

Ј. Оцић

НОВА ВАРОШ

Имају и „књигомат“

Библиотека „Јован Томић“ у Новој Вароши сврстала се у ред ретких библиотека у Србији које читаоцима пружају могућност да трајно задрже позајмљену књигу. Захваљујући пројекту под називом „Књигомат“ чланови библиотеке и сви други љубитељи писане речи убудуће ће моћи да позајме неку од књига изложених на видно означеном месту и да је након читања, уколико то желе, уврсте у своју кућну библиотеку.

У оквиру пројекта „Књигомат“ у холу зграде у центру града коју библиотека дели са локалном туристичком организацијом, отворена је мини-изложба књига која ће, како тврде у овој установи, бити сталног карактера. На њој су изложене бројне збирке поезије и прозе, романи познатих класика и историјска дела, као и стари школски уџбеници. Реч је углавном о књигама које су

библиотеци поклонили грађани, а којих већ има довољан број у књижном фонду ове установе.

„Књигомат“ је само један у низу пројеката којима библиотека „Јован Томић“ настоји да се приближи грађанима и привуче што више читалаца.

– Грађани могу узети било коју од књига изложених на овом мини-сајму без пријаве запосленима у библиотеци, и након

читања је задржати или вратити на полице. Такође, сви они који сматрају да им је књига коју већ поседују из одређеног разлога вишак у кући, могу је донети у зграду градске библиотеке и оставити у „књигомат“. Чак и она дела која носе видни идеолошки печат времена у коме су настала, и данас имају своје читаоце и уметничку вредност – каже Бошко Станић, директор библиотеке „Јован Томић“.

Ж. Д.

ГОРЊА ВРЕЖИНА

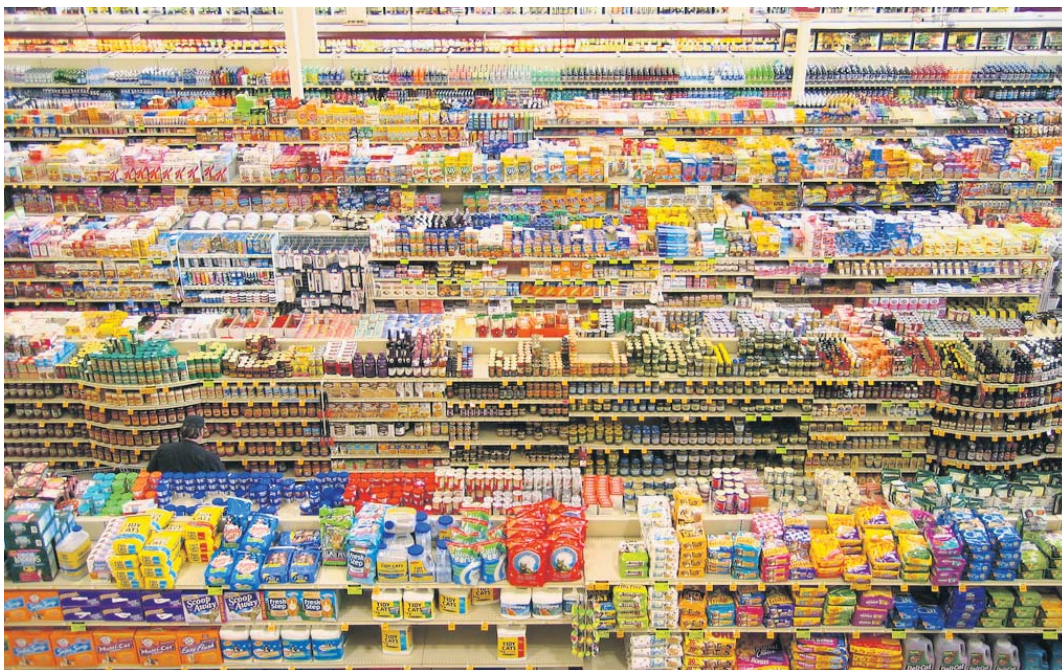
Кутак за дружење

Захваљујући Земљорадничкој задрузи, нишкој општини Пантелеј, предузећу „Ђуро Салај“ и Удружењу пензионера Ниша, пензионери из села Горња Врежина добили су на трајно коришћење просторије у којима ће проводити слободно време после напорних сеоских обавеза.

С обзиром на то да је овај простор годинама био напуштен, пензионери су га сопственим радом реновирани, а затим опремили савременим намештајем купљеним властитим средствима и новцем који су им „даровали“ Удружење пензионера Ниша и градска општина Пантелеј. Месна организација пензионера Горње Врежине броји око 150 припадника трећег доба, а тај број се из године у годину увећава.

С. Н.

Да знамо своја права

О активностима удружења за заштиту потрошача информације углавном добијамо из медија, из саопштења самих удружења, као и са њихових сајтова. Тако сазнајемо резултате истраживања о квалитетима производа на нашем тржишту, препоруке потрошачима приликом куповине неке врсте производа или коришћења услуга, или најчешће жалбе потрошача. На сајтовима удружења се могу наћи резултати, рецимо, упоредног тестирања зимских гума, са информацијом за потрошаче да квалитетну гуму не морају да плате 60 евра, него да неку истог квалитета могу набавити и за 40 евра. Могу се наћи и резултати испитивања квалитета јестивог уља домаћих произвођача, истраживање о односу квалитета и цена усисивача, препоруке за куповину клима уређаја, како се припремити за путовање у иностранство...

Па, ипак, удружењима за заштиту потрошача грађани се углавном обраћају за помоћ кад очекују подршку у конкретним случајевима. Ове године најчешће жалбе су се односиле на квалитет одеће и обуће, затим на квалитет фрижидера, замр-

зивача, машина за прање веша, усисивача, фенова, мобилних телефона, рачунара, на услуге телекомуникација и комуналаца, а нарочито велики број пријава односи се на услуге сервисера и цене разних услуга. Све то је одраз стања на тржишту које карактерише ниска куповна моћ, нелегалан промет, јефтина и неквалитетна роба, преплављеност медија сумњивим огласима и пропагандним кампањама.

У Србији постоје четири организације за заштиту потрошача које имају национални предзнак на основу тога што су настале окупљањем асоцијација на општинском и градском ни-

воу. То су Национална организација потрошача Србије која окупља Удружење за заштиту потрошача Војводине и још 15 организација потрошача у градовима и општинама Србије (НОПС), затим Асоцијација потрошача Србије (АПОС), Центар за заштиту потрошача Србије (ЦЕПС) и Организација потрошача Србије. Ове кровне организације, као и њихове чланице формиране су током претходне деценије, а најстарија активна организација ове врсте, Покрет за заштиту потрошача Београд, формирана је 1991. године.

Уз савете и помоћ удружења део потрошача успева да реши проблеме. На основу Закона о

Успон потрошачког покрета

Најупечатљивији траг у историји покрета потрошача оставио је Ралф Нејдер, оснивач покрета потрошача у САД, али и масовног грађанског покрета из којег су произашли системи заштите потрошача у свим демократским земљама. Он је 1965. године, у студији „Несигуран при ма којој брзини“, настојао да докаже да су многи амерички аутомобили небезбедни, посебно Џенерал моторсов „шевролет корвер“. Нејдерово залагање за сигурност аутомобила и брига због пораста броја погинулих у саобраћајним удесима широм САД, довели су већ 1966. године до усвајања националног закона о саобраћају и сигурности моторних возила.

заштити потрошача, који је почетком године ступио на снагу, организације за заштиту потрошача могу у име већег броја оштећених да подносе и колективне тужбе. Јасно је, ипак, да ове организације не могу да замене рад инспекцијских органа, судова, арбитраже и свега онога што чини систем заштите по европским стандардима.

У том контексту помиње се недостатак јединствене процедуре за подношење рекламација, потреба обавезивања трговаца да увозе квалитетну робу, строже санкције за продају опасних производа, ангажованији приступ судства у потрошачким споровима. Претпоставља се да би с временом требало да дође и до формирања јединствене организације потрошача Србије, као и савеза потрошача за поједине области као што су, на пример, финансијске услуге итд. Могуће да ће се неки од тих институционалних проблема решавати и у оквиру европског пројекта „Уређење заштите потрошача у Србији“, који је почео да се реализује у августу и трајаће две и по године, након чега би и заштита потрошача била ближа европским стандардима.

Душко Вуксановић

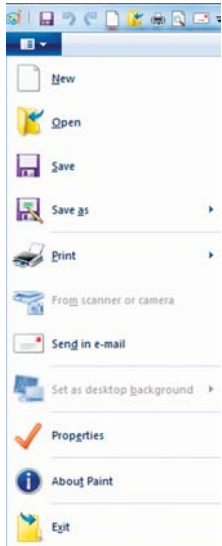
Регионална саветовалишта

Од августа ове године потрошачима су на располагању и три регионална саветодавна центра: Саветовалиште потрошача – регион Београд, у оквиру Центра потрошача Србије, број телефона: 062/755-253, e-mail: savetovalistepotrosaca@gmail.com; Саветовалиште потрошача – регион Војводине, у оквиру Удружења за заштиту потрошача Војводине, број телефона 021/6313-600 и 021/6314-600, e-mail: info@potrosac.info; и Регионално саветовалиште потрошача региона Шумадија, западна, јужна и источна Србија, у оквиру Организације потрошача Србије, број телефона: 035/241-516, e-mail: office@jarotrosac.org.rs. Потрошачи се могу јављати сваког радног дана од 10 до 14 часова, или електронским путем на e-mail адресу саветовалишта, према региону којем припадају.

РАЧУНАЈТЕ НА РАЧУНАРЕ

Accessories (2)

Paint menu

Када кликнемо на стрелицу дугмета **Paint Button**, на екрану ће се појавити прозор који се састоји из следећих икона:

- 1) **New** – креирање нове слике;
- 2) **Open** – отварање постојећих слика;
- 3) **Save** – чување слика;
- 4) **Save as** – чување слика са променама под неким другим именом;
- 5) **Print** – штампање слика;
- 6) **From scanner or camera** – убацивање слика путем скенера или камере;
- 7) **Send in e-mail** – слање слика електронском поштом;
- 8) **Set as desktop background** – постављање слике (урађене у Paint-у) као екранске позадине;
- 9) **Properties** – преглед карактеристика слике;
- 10) **About Paint** – помоћ за рад у програму Paint;
- 11) **Exit** – излаз из програма Paint.

Рад у програму Paint

Радна површина у програму **Paint** подељена је на два дела:

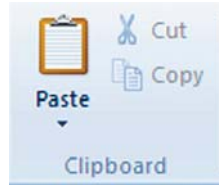
- 1) радни простор – део екрана на коме цртамо слике;
- 2) трака са палетама које садрже иконе (алати за рад) и боје

(бирамо жељену боју) које користимо за рад.

Палета Clipboard

Састоји се из следећих икона:

- 1) **Cut** – премештање слике у привремену меморију рачунара (када желимо да преместимо слику са једне на другу позицију);
- 2) **Copy** – копирање слике у привремену меморију рачунара (када желимо да копирамо слику са једне на другу позицију);
- 3) **Paste** – позивање слике из привремене меморије рачунара (када на одређену позицију желимо да залепимо премештену или копирану слику).

Палета Image

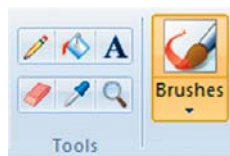
Састоји се из следећих икона:

- 1) **Select** – селектовање слика (правоугаоно и слободном руком);
- 2) **Crop** – исецање слике да би се уклонили нежељени делови;
- 3) **Resize** – промена величине и полагаја слике;
- 4) **Rotate** – ротирање селектоване слике.

Палета Tools

Састоји се из следећих икона:

- 1) **Pencil** – цртање оловком;
- 2) **Fill with color** – попуњавање затворених облика бојом;
- 3) **Text** – унос текста;

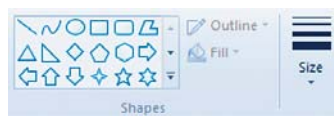
4) **Eraser** – брисање одређеног дела цртежа;

5) **Color picker** – узимање узорка боје са једног објекта и пренос исте боје на други објекат;

6) **Magnifier** – зумирање одређеног дела слике;

7) **Brushes** – цртање четком, и избор дебљине четке којом ћемо да цртамо.

Палета Shapes

Састоји се из следећих икона:

- 1) **Shapes** – убацивање разних облика (линије, правоугаони, елипсоидни и остали геометријски облици, звездице, стрелице, срца, муње и балончићи);
- 2) **Outline** – избор боја и технике којом приказујемо спољне линије селектованог облика;
- 3) **Fill** – избор боја и технике којом приказујемо унутрашњост селектованог облика;
- 4) **Size** – избор дебљине спољних линија селектованог облика.

Палета Colors

Састоји се из следећих икона:

- 1) **Foreground color** – рад на предњем делу слике или објекта изабраном бојом;
- 2) **Background color** – попуњавање позадине слике или објекта изабраном бојом;
- 3) **Colors** – избор боје којом се приказују предњи део и позадина слике или објекта;
- 4) **Edit colors** – приказивање и избор боја из палете.

Опција VIEW

Опција **View** је трака која се састоји из палета **Zoom**, **Show or Hide** и **Display**. На свакој од ових палета налазе се иконе које извршавају одређене команде.

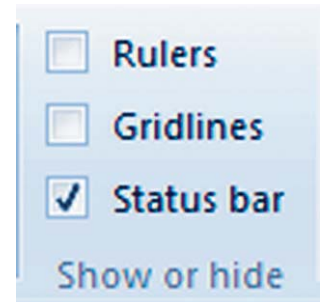
Палета Zoom

Састоји се из следећих икона:

- 1) **Zoom in** – повећање нивоа зумирања радне површине (слика);
- 2) **Zoom out** – умањење нивоа зумирања радне површине (слика);
- 3) **100%** – зумирање радне површине (слика) у основном приказу (основни приказ је 100%).

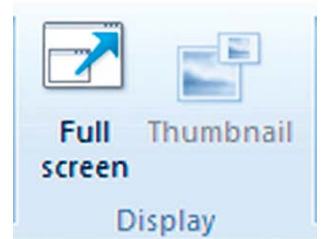
Палета Show or Hide

Састоји се из следећих икона:

- 1) **Rulers** – приказивање или уклањање лењира;
- 2) **Gridlines** – приказивање или уклањање мрежних линија према којима можемо лакше изводити промене на сликама;
- 3) **Status bar** – приказивање или уклањање статусне линије која се налази испод радне површине.

Палета Display

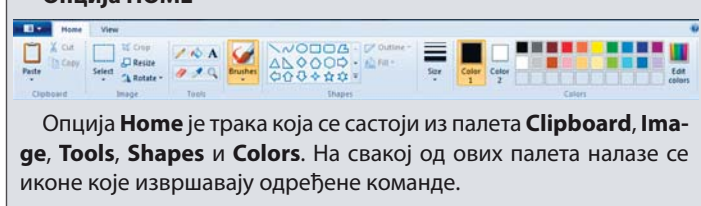

Састоји се из следећих икона:

- 1) **Full screen** – приказивање слика преко целог екрана;
- 2) **Thumbnail** – приказивање слика у облику слајдова са леве стране документа.

Предраг Јовановић
Наставиће се

Опција HOME

Опција **Home** је трака која се састоји из палета **Clipboard**, **Image**, **Tools**, **Shapes** и **Colors**. На свакој од ових палета налазе се иконе које извршавају одређене команде.

Мешавина разних укуса

Пилетина, печурке и бешамел сос

(за четири особе)

Време припреме: 45 минута

Састојци: 600 гр пилећег филеа, 400 гр печурака, ½ л млека, 50 гр путера, 50 гр брашна, 150 гр качкаваља, главица црног лука, 2 чена белог лука, 5 кашика уља, со, бибер, кашика вегете, кашичица карија.

Начин припреме: Измешати со, бибер, вегету, кари и тиме истрљати пилећи филе. Пилетину кратко

пропржити са обе стране на три кашике уља и одложити на тацну. Печурке опрати и исећи на крупније комаде. На остатку уља пропржити ситно сецкан црни и бели лук, додати печурке и динстати око 10 минута. На 50 г путера упржити на бело 50 гр брашна. Подлити са ½ л млаког млека. Уз стално мешање кувати неколико минута да се сједини и згусне, па додати 50 гр ренданог качкаваља. У подмазану ватросталну посуду ређати пола пилећег филеа, па мало премазати бешамелом и посути припремљеним печуркама, опет мало бешамела, преко тога поређати остатак пилетине, премазати остатком бешамела и посути са 100 гр ренданог качкаваља. Запећи у топлој рерни на 200° Ц око 30 минута.

Напомена: Уз овако спремљену пилетину можете послужити пиринач, пире кромпир или обарен кромпир сечен на коцке. Ако волите зачине, у печурке можете додати пола кашичице оригана.

Мексичка салата

(за више особа)

Време припреме: 30 минута (ако имате печене паприке)

Састојци: 20 печених паприка, ½ кг печурака, 200 гр маслина без коштице, паковање кукуруза шећерца, 2-3 љуте папричице, 3-4 чена белог лука, со, бибер, уље, сирће.

Начин припреме: Паприку очистити и исећи на резанца. Печурке издинстати и додати паприкама. Кукуруз шећерац обарити неколико минута па додати маси. Додати и маслине исечене на колутове, као и ситно исецкан бели лук. Љуте папричице што ситније исецкати па и њих додати. Зачинити по укусу додајући со, бибер, уље, сирће. Све добро сјединити и оставити у фрижидеру преко ноћи.

Напомена: Мексичка салата је веома укусна, а ова количина је довољна за више људи, односно и кад имате госте.

Супа од поврћа са говедином

(за четири особе)

Време припреме: 40 минута

Састојци: 3 коцке супе од поврћа, 2 главице црног лука, 3 кашике уља, 500 гр млевене говедине, 400 гр парадајза, 600 гр разног поврћа (шаргарепа, карфиол, броколи итд.), 200 гр кукуруза шећерца, мало сушеног босиљка, со, бибер.

Начин припреме: Коцке супе скувати у 1,5 л воде. На уљу издинстати ситно сечен црни лук, додати млевено месо и динстати десетак минута. У то додати бујон од коцки супе, парадајз и остало поврће исечено на коцке, кукуруз шећерац, босиљак, со, бибер. Поклопити лонац и пустити да проври на јакој ватри. Кад проври, смањити ватру и кувати 15-20 минута уз повремено мешање да се поврће обари.

Напомена: Ова супа се може правити и са мешавином замрзнутог поврћа, парадајзом из конзерве (пелат), смрзнутим кукурузом шећерцем. Хладна супа се може чувати и у замрзивачу.

Апотека из природе

БОКВИЦА

Позната је од давнина и врло распрострањена у Европи. Расте крај насипа и на голетима.

Постоје две врсте боквице, а од њих се користи лишће које се скупља од јуна до септембра, пре него што биљка процвета, а затим се суши. Користи се за прављење домаћих лосиона и напитака који помажу у лечењу свраба, попуцале коже, посекотина, огреботина и уједа инсеката.

За лечење астме, бронхитиса: ставити неколико осушених листова у шољу кључале воде да одстоји пет минута. Процедити и пити 2-3 шоље у току дана између оброка.

Код уједа инсеката може да се купи крема од боквице. У недостатку креме наше баке би препоручиле да се лист боквице опере, намаже уљем и стави на место уједа.

ЧИЧАК

У народу се чичак сматра за коров. Успева поред путева а користи се за лечење обољења коже – акни, бубуљица, чирева. По цвасти чичка, прекривеној бодљикавим паперјем које се лепи за крзно и одећу, у конфекцијској индустрији направљена је тзв. чичак-трака. Код чичка се употребљава корење и лишће. Бере се у јулу, пред само цветање. Корен се углавном користи за справљање прашкова и екстраката, а лишће служи за справљање инфузе.

Начин примене: У литар кипуће воде ставити пет грама сувог лишћа. Оставити да одстоји 10 минута и пити две шоље на дан.

Напомена: Чичак не треба давати деци млађој од 15 година. Код одраслих особа нису забележени токсичност и нежељени ефекти.

Припремила: Софија Доминковић

ТРЕЋИ САЈАМ СТВАРАЛАШТВА СЕОСКИХ ЖЕНА ВОЈВОДИНЕ

Огромна улога у развоју села

У пешачкој зони у центру Инђије, на средокраћу путева између Београда и Новог Сада, 15. октобра, по лепом времену, одржан је трећи Сајам стваралаштва сеоских жена Војводине. Комплетну техничку организацију манифестације урадиле су жене и, како је приметио градоначелник Инђије, Горан Јешић, био је то један од најлепших дана у историји Инђије.

Око 1.600 жена са села, из 160 женских удружења из више од 40 општина Војводине, неке оденуте у традиционалне и живописне ношње свога краја, изложиле су на многобројним штандовима своје производе. Вредне руке ових сеоских домаћица, и поред обављања свакодневних тешких пољопривредних послова, произвеле су и понудиле посетиоцима тканине и хеклане радове, везене бравуре, производе старих заната, прехранбене ђаконије карактеристичне за ово подручје – којима је тешко одолети, етно сувенире итд.

Тако су жене са села, у организацији Покрајинског секретаријата за рад, запошљавање и равноправност полова, општине Инђија и Завода за равноправност полова, а под покровитељством Владе Војводине, свечано, али радно и весело обележиле свој дан, као и остале припаднице њихове популације широм планете.

Оне су још једном потврдиле да је њихово стваралаштво права ризница нашег духовног блага на селу, гарант очувања традиције али и напретка у срединама у којима живе.

Од 450 удружења жена, колико постоји у Војводини, око 350 је формирано на селу, али су различити видови и облици њиховог удруживања, као и услови за рад. Према речима Анђелке Божић, пензионерке из Инђије, Општинска организација жена у овом месту постоји већ 15 година и има око 250 активисткиња, али још немају своје просторије. Баве се хуманитарним радом, умесе колаче, сакупе нешто старе одеће, део и купе, и то поклањају деци са посебним потребама у Инђији и Ветернику, као и деци из Дечјег села у Сремској Каменици. Ове хумане жене су и на штанду бесплатно послуживале грађане својим кулинарским специјалитетима.

Аурора Велићи, председница друштва сликарки из Уздина, које се баве наивним сликар-

Учеснице програма у словачкој ношњи

Сликарке из Уздина са Мирославом Васином

Србислава Цветичанин из Кузмина

ством, каже да се оне окупљају код једне чланице, и издржавају се од чланарине и продаје слика, али су прошле године добиле и финансијску подршку – 40.000 динара од Покрајинског секретаријата за рад. Аурора вели да углавном сликају зими јер тада не иду у њиву.

Удружење жена из Мокрина, које броји око 50 чланица и постоји већ 30 година, има своје простор у Месној заједници. Праве колаче, сиреве, ручне радове... Нешто продају, нешто и поклоне, а окупљање недељом увече је обавезно.

– Морамо да изађемо из куће и да „истерамо те бубице“ – шали се Радојка Бибер из Мокрина.

Србислава Цветичанин, председница Удружења жена „Дика“ из Кузмина, које постоји тек три године и има 40 чланица, каже да су се оне већ окитиле бројним признањима за своје производе на разним манифестацијама, али су добиле и финансијску подршку од Месне заједнице Кузмин, општине Сремска Митровица и Покрајинског секретаријата за рад, а од Покрајине су ове године добиле и компјутер.

Међу удружењима са највише „стажа“ је и јужнобанатско удружење сеоских жена из Баваништа, које постоји већ пуних 67 година. Према речима Јелене Јовановић, чланице су саме уредиле просторије које су добиле од месне заједнице, мада се финансирају из својих извора, а уз бројне активности као, што је организација „Кифлијаде“, баве се и хуманитарним радом.

Оливера Ђорђевић из Удружења жена из Гаја истакла је да њихових 20 активисткиња помаже болесницима из болнице у Ковину.

Организатори свечане прославе Дана сеоских жена побринули су се и за богат програм у коме су учествовале женске певачке и фолклорне групе из целе покрајине. Манифестацију је отворила Ана Томанова Маканова, потпредседница Владе Војводине, а међу многобројним гостима из разних области у Инђији су били и Гордана Чомић, потпредседница Скупштине Србије, и Мирослав Васин, покрајински секретар за рад, запошљавање и равноправност полова.

По Васиновим речима, активности женских сеоских удружења нису везане само за фолклорни и традиционални део очувања и унапређивања наслеђа, већ и за економске и комерцијалне аспекте. Тако је више од стотину чланица ових удружења обучено за писање пројеката у складу са правилима и захтевима ЕУ и њених институција, а током наредне године ће жене из војвођанских села имати прилику да стекну знања и вештине неопходне за заснивање органске пољопривредне производње на малим парцелама чије су оне власнице. Овај пројекат биће реализован уз логистичку подршку агенције USAID и немачког партнера, о чему је на Сајму одржана и тематска конференција.

Мирослав Мектеровић

ЧЕТВОРОНОЖНИ ДРУЖБЕНИЦИ, ВИШЕ ОД ПРИЈАТЕЉА

Та дивна створења

Колико смо само пута у друштву слушали реченицу: „Нико ми се тако не обрадује као он, чим чује лифт, већ је пред вратима, чека ме, скаче, полуди од среће“.

„Он“ може да буде стар или млад, велики или мали, леп или ружњикав, доброћудан или прзница, отменог или најобичнијег авлијског порекла, али је мезимац свога газде, живи као гроф, мажен и пажен, а на све што му се пружа узвраћа безграничном љубављу и оданошћу.

Човек и пас. О том пријатељству од памтивека постоје дивне и узбудљиве приче, силне књиге су исписане, али све до скорашњих деценија остала је неистражена свеу-

„Пас може све нас људе да научи ономе што смо заборавили – природности, искрености, непосредности, верности и много чему другом што представља радост живота. Тамо где је пас, нема досаде, нема усамљености, резигнације, пасивности“, написао је професор др Ратко Божовић, културолог и аутор многобројних социолошких студија, који је ширу читалачку публику привукао и делом сасвим различитог жанра – „Пси и њихови пријатељи“, посвећеним његовом малтезеру Бони.

Због великог интересовања књига је добила још два наставка у којима су прилоге дале и своја искуства изнеле многобројне личности из света културе и уметности, познате и као љубитељи и власници паса.

Заузврат, њихова срећнија сабраћа, ако су лепо удомљена, и код добрих људи, могу само да чине радост и себи и својим господарима. Ублажавање депресије један је од првих повољних ефеката дружења са љубимцима, а поправљање расположења, праћено опуштањем и умањивањем стреса, ствара основ за стабилизовање, односно снижавање крвног притиска.

Сузбијање хипертензије је важан поен у збрајању добробити коју доносе четворonoжни и остали кућни мезимци. Према студији универзитета у Кембриџу, на коју се у свом периодичном извештају позива амерички Национални институт за здравље, први ефекти на опште здравствено стање видљиви су већ после месец дана. Власници љубимаца мање пате од главобоље и прехладе, а осим поменутих блажих сметњи, љубимци доприносе и отклањању озбиљнијих проблема, попут повишеног холестерола и триглицерида, иначе фактора који доводе до обољења срца.

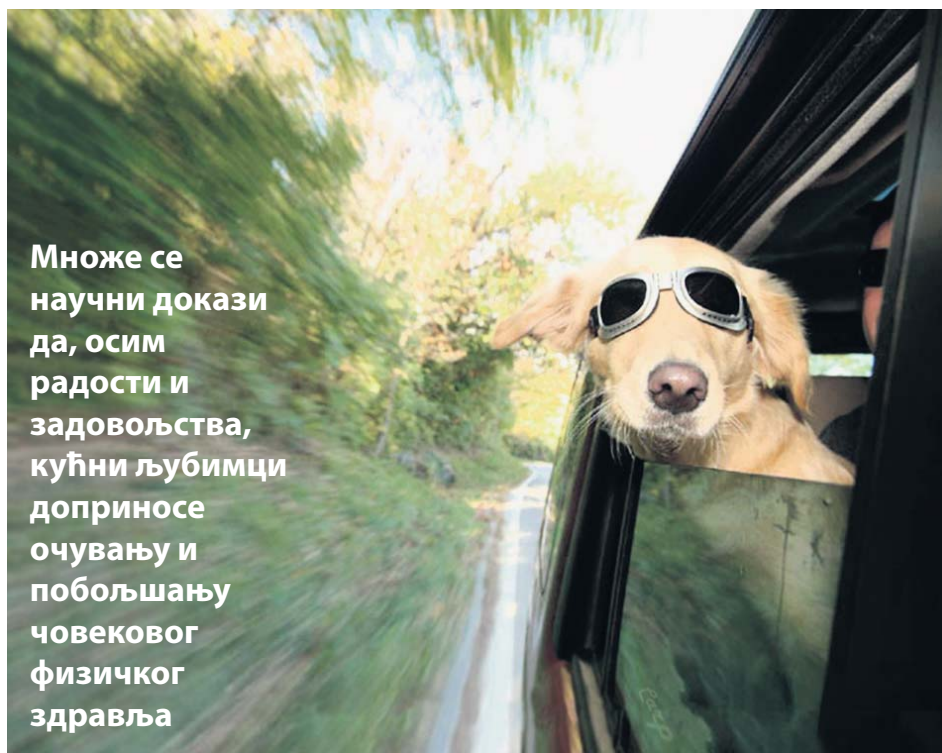
Занимљиво је да су у групи испитаника добри резултати били уочени независно од других елемената, исхране, пушења и животних навика. А када се инфаркт ипак догоди, присуство љубимаца повећава шансе за преживљавање. Прецизног објашњења нема, али показало се да онај кога код куће чека његов верни пратилац има изгледе да после срчаног удара поживи бар годину дана дуже од оних других.

Али, пре и после свега, највидљивији утицај четворonoшца на начин живота његовог власника огледа се у свакодневnoj обавези извођења у шетњу. Ништа толико не помаже доброј кондицији и одржавању форме као рано устајање и излажење на свеж ваздух какво год било време, зима, снег, киша, магла.

Онај коме тако почиње дан, има енергије и расположења да лакше и ефикасније обави друге дневне послове. А при том, што је можда и најважније, ту је и „друштвена мрежа“ „кучкара“. Изађете у парк са својим љубимцем два-три дана заредом и већ имате нове познанике са којима прво размените понеку, а како време пролази, можете и да се спријатељите. Увек се појављује неко нови и круг се тако шири.

Кад имате пса, немогуће је да останете изоловани и усамљени. Како управо одагле потичу многи проблеми, у тој тачки се и решавају, у друштву, у пријатној атмосфери, шетњи по зеленилу, са погледом на раздраганог љубимца који јурца наоколо, такође са својим друштвом.

Д. Драгић

Многе се научни докази да, осим радости и задовољства, кућни љубимци доприносе очувању и побољшању човековог физичког здравља

купност дејства ове везе на човека и његово здравље.

И то не само кад је реч о псима и мачкама, као најпопуларнијим и најмногобројнијим човековим дружбеницима, него и о другим разнородним члановима домаћинства попут акваријумских рибица, птица и осталих припадника животињског царства који свој век проводе као кућни љубимци.

Истраживања спроведена последњих година откривају да блиско присуство животиње утиче изузетно повољно не само на наше психичко, већ и на физичко здравље. Психолошки ефекти су, међутим, лакше уочљиви и свима знани.

Многи од њих огласили су се и поводом недавних тешких инцидената у којима пси били непосредни виновници, упозоравајући на чињеницу да за понашање животиње одговорност у највећем броју случајева носе опет људи, јер ако је газда насилан, ни његов пас неће бити другачији.

У Србији је званично регистровано 708.000 паса и 36.000 мачака. То су подаци из централног регистра Управе за ветерину Министарства пољопривреде, док је стваран број вештаструко већи и може само да се наслути. Управо у том раскорак крије се одговор на многа питања о бризи и небризи и судбини запуштених, нечипованих, невакцинисаних, лутајућих бескућника.

НЕМА САВРШЕНОГ ПЕНЗИЈСКОГ СИСТЕМА, АЛИ НЕКИ СУ БОЉИ ОД ДРУГИХ

Холанђани, па Аустралијанци

На „Глобалном индексу пензија“ за ову годину ниједна земља није добила петицу

У околностима када се последњих година свуда мењају пензијски системи, у настојању влада да у новим фискалним и демографским реалностима обезбеде финансијску сигурност онима чији је радни век завршен, с једне стране, а смање буџетске дефиците, с друге – није лоше позабавити се примерима оних који су у овој области успешнији од других.

Али пре тога треба утврдити – ко су ти успешнији. Један од поузданих критеријума је „Глобални индекс пензија“, који састављају аустралијска консултантска кућа „Мерсер“ и тамошњи Центар за финансијске студије.

Индекс прати збивања на пензијском фронту у 16 земаља ОЕЦД-а (Организација за економску сарадњу и развој, економски клуб са 34 чланице). Најновији индекс, објављен 11. октобра, констатује стару истину – да нема савреног пензијског система, али и пружа доказе да се у ношењу са овим тешким проблемима неки ипак боље сналазе и то уређују успешније од других.

Ниједна земља чији су системи детаљно проанализирани није добила „петицу“ (више од 80 индексних поена), али их је неколико сасвим близу тога.

На првом месту нема промена. Најбољи пензијски систем и даље је онај у Холандији. После прошлогодишњег пада на 4. место, Аустралија се вратила на другу позицију, док је бронзана медаља у рукама у овом (и сваком другом) погледу постојаних Швајцараца. На четвртом, односно петом месту су Шведска и Канада.

Шта је то што Холанђане, Аустралијанце и Швајцарце издваја од других?

То је пре свега чињеница да су њихови аспекти социјалних држава не само развијени, него и фискално одрживи. У све три земље, на пример, мајкама које остају код куће да одгајају децу дају се веома пристојне породилске надокнаде. На другој страни, пензије које исплаћују компаније смањују притисак на државне системе. Све у свему, оне имају ону врсту равнотеже на којој им други завиде.

Холандски систем има два главна стуба. Један је државна пензија која је иста за све, и на коју се додаје она из радног односа. Иако не постоји законска обавеза да запослени упла-

ћују у пензијски фонд, у пракси то чини њих више од 90 одсто. Холандски пензијски фондови се и иначе истичу по томе што, у поређењу са онима из осталих земаља са „Глобалног пензијског индекса“, имају највеће приносе. За период између овогodiшњег и лањског извештаја, њихове инвестиције су се оплођавале по стопи од 18 одсто.

Холандија је без сумње богата земља и организовано друштво. Просечан приход по становнику тамо је 43.500 евра годишње (просек ОЕЦД-а је 27.000). За пензије држава издваја 4,7 одсто бруто националног производа, док је на нивоу ОЕЦД тај издатак седам одсто.

Очекивани животни век у моменту пензионисања (са 65 година) тамо је 83,4 године, а постотак пензионера према радно активном становништву је 24,1 одсто.

Појединачна државна пензија, са празничним додатком, износи 12.718 евра годишње (нешто више од хиљаду месечно), и то је, по правилу, око трећине укупних примања тамошњих пензионера, што значи да су друге две трећине „зарађене“, дакле стечене уплатама у фонд током радног века.

У Холандији постоји више од 600 пензијских фондова, који у

90 одсто случајева послују по принципу „дефинисаних бенефита“: запослени унапред знају шта ће им, када буду пензионери, донети оно што сваког месеца за пензије издвајају од својих плата. Пензија се израчунава на основу просека зарада током целе каријере, чему се приликом финалног обрачуна додаје 1,3 одсто износа завршне плате. Пензионери углавном примају око 70 процената последње плате.

У Холандији није постављена граница за максималну пензију. Усклађивање пензионерских примања са порастом трошкова живота није предвиђено законом, али се у пракси оно врши за већину пензија.

Занимљиво је да је укинута и превремено пензионисање – раније је постојала могућност да се радни век оконча и са навршених 60 година – са образложењем да се тиме „стимулише тржиште рада“. Такође није могуће не отићи у пензију кад се напуни 65.

Пензије при томе нису изузете од опорезивања. Пензионери плаћају 13,25 одсто својих опорезивих прихода за опште здравствено осигурање, док они са пензијама већим од 31.000 евра годишње здравствено осигурање плаћају у целости.

М. Бекин

НЕКАДАШЊИ МАТУРАНТИ НИШКЕ ТРГОВАЧКЕ АКАДЕМИЈЕ ОБЕЛЕЖИЛИ ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА ДРУЖЕЊА

„Успоменар” једне генерације

Најбројнија генерација некадашње чувене нишке Државне трговачке академије (1948/51) мало се „осула”, али се и даље десетине чилих и веселих, времешних „ђака” сваке године окупља да обележи дан када су матурирали. Састану се прво у дворишту своје старе школе, садашње Гимназије „9. мај”, да оживе лепа сећања на ђачке несташлуке, да се присете другова које су волели и професора које су поштовали.

Посебно се припремају за тај дан и крену пут Ниша из целе Србије – из Новог Сада, Београда, Сврљига, Пирота, Врања... и тако већ шездесет година. И даље се ословљавају старим надимцима – Чоче, Жижа, Боги, Столе Жабац и увек подсети на понеки стари-

нови доживљај који је можда неком досад већ ишчилио из сећања.

Вредна сваког поштовања је таква генерација која се труди да сачува од заборава догађаје

и људе, и време лепо и тешко, у коме су књиге биле реткост а боравак напољу после осам увече допуштен само уз одобрење директора. У том настојању пре доста година почели су да стварају „Успоменар”, желећи да заувек забележе да је постојала генерација која се толико пута састајала, увек весела, спремна на шалу и певање, и жељна сусрета са старим колегама. Тако ће ова несвакидашња монографија, чији је аутор Стојан Марјановић, заувек сведочити о, како кажу, генерацији која је веровала у звезде, а ако их можда и нису досегли, остали су чистог образа.

М. Јовановић

Стара легенда – оживела

Један од матураната из ове чувене генерације је и Драгољуб Ж. Милојковић Дража, писац и хумориста, и аутор више од осамдесет чланака из области економије. У свом првом, недавно објављеном роману „Сперушкани цвет”, писаном на дијалекту родног краја, оживљавајући стару легенду из Запаља, Милојковић је исписао праву хронику о људима и догађајима.

Драгољуб Милојковић Дража

ПОЖАРЕВАЦ

План – повећање чланства

На подручју Пожаревца живи 16.210 пензионера у два градска (Пожаревац и Костолац), два приградска и 26 сеоских насеља. Од укупног броја пензионера, старосних је 5.870, инвалидских 3.147, породичних 3.130, пензионера самосталних делатности 590, пољопривредних 2.773 и осталих (војних и иностраних) 790 пензионера.

Разним активностима је обухваћено око 7.500 пензионера који су чланови Удружења и

плаћају чланарину, али то је мање од планираног јер је предвиђено да 60 одсто целокупне популације буде обухваћено чланством.

Бавећи се егзистенцијалним питањима, Удружење пензионера је у прошлој години обезбедило испоруку 14.000 тона угља за огрев у Пожаревцу и 12.000 тона за пензионере у градској општини Костолац, на одложено плаћање у шест месечних рата. У сарадњи са локалном са-

моуправом обезбеђена су средства за бесплатну набавку лекова за више од 700 пензионера, а бесплатан превоз у локалу има њих 275 старијих од 70 година.

Из сопствених средстава, у два наврата, обезбеђено је око 600 пакета помоћи за материјално најугроженије чланове Удружења, а у сарадњи са Фондом ПИО омогућен је бесплатан рекреативни боравак у бањама и лечилиштима за 97 пензионера.

У прошлој години посебна пажња је посвећена, а за то је владало и највеће интересовање, разним културно-забавним активностима и путовањима. Окупљањима и дружењима, било их је 12, присуствовало је више од 1.100 чланова, а за 11 екскурзија по познатим местима Србије пријавило се 592 члана удружења. Организовано је и летовање за две групе пензионера у Паралији, у Грчкој.

Мирослав Степановић

Одржана пета Шипуријада

У селу Ново Корито, код варошице Минећево, надомак границе са Бугарском, на обронцима Старе планине одржана је пета Шипуријада, која има за циљ популарисање здраве хране из природе. Ова туристичка и привредна манифестација добила је међународни карактер, јер су поред домаћина и учесника из целе Србије своје производе од шипка, али и оне инспирисане овом биљком, приказали и гости из Италије, Словеније, Аустрије и Хрватске. На бројним штандовима у згради Задружног дома и испред њега били су изложени разноврсни производи од шипурка, што је показатељ да су мештани прихватили Шипуријаду и да су заинтересовани за прераду овог воћа у пекмез, вино, ракију, сокове...

Било је доста посетилаца који су куповали по многим најлепши пекмез од шипка, чај и друге производе, али и народне рукотворине из овог краја. И ове године је био богат културно-забавни програм који је, као и лане, имао посебно обележје. Пршле године је то било постављање камена темељца за будући „центар света“, а ове представљање „мајке и ћерке шипка“, а то су Иванка и Мартина Радисављевић, које су биле одевене у „униформу“ од шипурака. Оне су промовисале идеју да се од наредне године бира мис ове манифестације.

Покретач и организатор Шипуријаде је академски сликар Топлица Игњатовић, родом из овог села, који сада живи у Словенији. Топлица каже да у нетакнутој природи, у пограничном појасу са Бугарском, шипурка има у изобилју, а има га и на целом подручју књажевачке општине, па се може рећи да је већ постао њен бренд. Саша Игњатовић, директор Туристичке организације Књажевца, каже да ова манифестација постаје традиционална, и да шипурак садржи више витамина Це од појединих агрума.

У пропагандне сврхе и ове године су направљени сувенири и беџеви са логом овог воћа, а отворена је и изложба слика на тему шипурак. Проглашени су и победници манифестације у категоријама: највећи и најлепши шипак, најбољи пекмез, најбољи ликовни и литерарни радови на ову тему, најоригиналнији рецепт, најлепше уређена тезга. У програму су учествовали и ученици Основне школе „Димитрије Тодоровић Каплар“ из Књажевца.

Драгић Ђорђевић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОСЕЧИНЕ

Помоћ члановима са нижим примањима

Удружење пензионера из општине Осечина, на основу списка које су сачиниле месне заједнице и месни одбори, обезбедило је и поделило помоћ за 165 својих чланова са нижим примањима. Они су добили пакете са основним животним намирницама (шећер, уље, брашно и пиринач), а овдашња пензионерска организација олакшава свом чланству живот у „трећем добу“ и тако што га снабдева огревом, зимницом, месом и месним производима, под повољнијим условима и на више рата. Поред тога, организују и разне видове дружења, забава и једнодневних излета до познатих дестинација у Србији и Републици Српској.

Тако су у овој години, о трошку удружења, пензионери из

Осечине обишли Горњу Тречу, Матарушку бању, манастир Жича и Врњачку Бању. Крајем јуна је, у Осечини, за 256 пензионера и њихових гостију организовано „Пензионерско вече“ са занимљивим програмом – у првом делу, у сали Дома културе, одржан је концерт КУД-а

„Крушик пластика“, а после тога је уследила забава и дружење за памћење. Захваљујући бројним донаторима цене су биле приступачне за сваког ко је пожелио да на овај начин улепша пензионерске дане.

У септембру је делегација удружења боравила у Дворови-

ма код Бијељине, на традиционалном међурегионалном дружењу пензионера из Семберије и из Златиборског, Мачванског и Колубарског округа. Богат низ овогодишњих активности закључен је у октобру, излетом на Опленачку бербу.

– Све што је до сада урађено на подизању квалитета живота чланова нашег удружења, које окупља 3.008 пензионера (2.053 пољопривредних, 857 радничких и 97 занатских), реализовано је захваљујући доброј сарадњи са локалном самоуправом и привредним колективима из општине Осечина, који имају велико разумевање за све наше акције, жеље и потребе – истиче председник удружења, Боривоје Николић.

Д. Савић

ВЕЛИКА ПЛАНА

Прославили дан старијих

Пригодном свечаношћу, уз наступ фолклориста ЦЗК „Ма-сука“ из Велике Плана, овдашње удружење пензионера прославило је Дан старијих. Поздрављајући чланове и госте, Периша Бојић, председник великоплањанских пензио-

нера, говорио је о прошлогодишњем раду и активностима удружења. Истакао је да се за чланство редовно набављају огрев, основне животне намирнице, пакети са сухомеснатим производима. Поред тога, рекао је Бојић, редовно се обилазе и помажу болесни, социјално угрожени и сиромашни пензионери.

Прослави су присуствовали и председник општине Велика Плана, Дејан Шулкић, председник Скупштине општине, Миодраг Тирнанић, члан општинског већа, Жељко Рајић, као и председник Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке са сарадницима.

За успешну сарадњу и пружену помоћ, Периша Бојић је, у име удружења, уручио захвалнице Дејану Шулкићу, Миловану Јакнићу из „Југопревоза“ и Здравку Маринковићу, једном од најактивнијих пензионера у протеклом периоду. **Сл. К.**

НИШ

Подељено 600 пакета

Поводом обележавања Међународног месеца солидарности са старима Удружење пензионера Ниша поклонило је својим члановима око 600 пакета, купљених сопственим средствима. Пакете у којима су биле основне животне намирнице добила су стара и изнемогла лица после „визите“ коју су обавиле комисије за социјална питања свих 88 месних одбора. Акцију је извео Актив жена удружења нишких пензионера, са председницом Мирјаном Митровић на челу, а координирао је секретар удружења, Добросав Миленковић.

Ово је била још једна у низу акција које Удружење пензионера Ниша чини за своје најугроженије чланове. **С. Н.**

КОВАЧИЦА

Свечаност за 80 плус

Како јавља Слободан Павићевић, председник пензионера Ковачице, њихово удружење је, 11. октобра, поводом месеца старих, организовало свечани пријем и дружење за најстарије чланове, оне који су навршили више од 80 лета.

За око 40 старијих колега приређен је леп програм и дружење уз кафицу и закуску, а уручени су им и пригодни поклони. Током свечаности прорадиле су и емоције, те се бакама и декама искрала и понека суза, јер су се свему што је приређено искрено обрадовали и уверили се да нису заборављени. **М. М.**

Слободан Павићевић

КЊАЖЕВАЦ

Посета Грзи код Параћина

У организацији Општинске организације инвалида рада, пензионери из Књажевца су, почетком октобра, провели дан у Грзи, код Параћина, и уживали у природним лепотама овог места. Посетили су манастир Света Петка, у близини Грзе, као и манастир Лешје са црквом Покрова пресвете Богородице, недалеко од Параћина.

Општинска организација инвалида рада само у овој години организовала је за пензионере десетак једнодневних и дводневних излета. Обишли су Зајечар, Кладово, Атомску бању код Чачка, Ресавску пећину, манастир Света Петка код Алексинца, Ниш, а били су и на роштиљијади у Лесковцу, у манастиру Жича, на Златибору, Тари и Старој планини.

У Књажевцу има око 3.000 чланова пензионерске организације и веома су активни. **Д. Ђ.**

ЗАЈЕЧАР

Доживети стоту

Почетком октобра, у сали позоришта Тимочке крајине „Зоран Радмиловић“, приређен је културно-уметнички програм „Доживети стоту“. На отварању манифестације говорио је Томислав Вељковић, секретар Удружења пензионера Зајечара, а потом су се у једноипочасовном програму смењивали аматери из три градска КУД-а. Најзапаженији су били вокални солисти Вера Костић, из КУД-а „Пензионер“, Анђела Илић, из КУД-а „Никола Пашић“ и омладински фолклор Културно-уметничког друштва „Младост“ који се представио „Халовским играма“, у кореографији Милорада Миленковића. **М. С.**

КОСЈЕРИЋ

Донели вина и грожђа

И чланови Удружења пензионера општине Косјерић често иду на излете, обилазећи лепоте Србије, знаменита места и манастире. Тако су недавно били у Александровцу, на завршном делу манифестације посвећене вину и грожђу. Читав дан су

уживали, а у повратку су део времена одвојили и за посету Врњачкој Бањи.

Углавном, када се аутобус пун пензионера вратио у Косјерић, геџеци су били пуни боца вина и гајби грожђа, али и бањске воде, а чланови удружења су се већ распитивали за следећу дестинацију. **М. Г.**

ЉУБОВИЈА

Дружење пензионера

Општинска организација пензионера у Љубовији, поводом октобра, месеца старих, организовала је дружење пензионера из западне Србије и Републике Српске на коме је било више од 500 учесника.

– Већ годинама организујемо оваква дружења. Сада су нам у госте дошли пензионери из Ужица, Чајетине, Малог Зворника, Лознице, Богатића, Шапца, као и из Бијељине и Угљевика у Републици Српској – каже Милисав Ђокић, председник љубовијског удружења и домаћин дешавања, додајући да овакви скупови показују да удружења треба да служе и за окупљања пензионера на којима се они друже, упознају, веселе, јер их то окрепљује и продужава им живот.

– На дружењу у Љубовији било је 85 пензионера из Бијељине и Угљевика, од којих су многи први пут боравили у овом прелепом месту. Организатор је приредио леп дочек за нас из Републике Српске и одушевљени смо тим гестом. Била је припремљена и богата трпеза, увесељавао нас је веома добар оркестар, па је дружење трајало да зоре – каже Драгољуб Савић из Бијељине. **М. М.**

Угаљ до кућног прага

Више од 600 тона угља за огрев под повољним условима, из рудника „Колубара“, обезбеђено је за најстарије житеље љубовијског краја уз помоћ овдашње организације пензионера. Цена угља се, зависно од квалитета и услова испоруке, кретала од 5.500 до 11.000 динара по тони, на пет месечних рата. Према речима председника организације, Милисава Ђокића, угаљ је љубовијским пензионерима допремљен до кућног прага, а ускоро ће по повољним ценама моћи да набаве и зимницу. **М. М.**

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Еколошке дилеме

Ходамо овим нашим београдским улицама и гледамо како нам наш град, из дана у дан, постаје све лепши, али не и чистији. Када погледамо у тротоаре, видимо да се ништа не мења набоље, него је све горе – улице јесу обновљене, тротоари поплочани, али прљавштине и отпадака на све стране. А да буде још горе, тротоаре је прекрила лепљива мрежа милиона утабаних жвакаћих гума које више нико не може да скине, сем можда нека машина коју ми не можемо купити јер је прескупа.

Ресорно министарство је било најавило закон о кажњавању еколошких преступника и чак 20 контролора за ову нашу метрополу, а највећу полемику изазвала је предвиђена казна за бацање жвака по улици од 20.000 динара. Питање је било да ли ће она помоћи да се развије свест нашег човека да треба да чува околину, или ће

га довести само до тога да чува свој џеп, па ће из тог страха пазити где баца жваку. Још горе ће бити ако будемо чекали да почне едукација младих кроз школе и да се њихова свест доведе до нивоа да нам не требају никакве казнене мере за очување околине.

Нису се ни други народи одмах научили шта ваља а шта не ваља док их нису ударили по џепу. Ако будемо примењивали ове казне, биће наш Београд као Сингапур где улице блистају од чистоће. Код њих су казне довеле до тога да свест човека ради рефлексно, зато ће оне, полако али сигурно, и свест нашег човека довести до тога да, у почетку само поштујући закон због казне, касније почне да поштује и своје улице, паркове и сопствена дворишта.

Александар Милосављевић,
Београд

Некад и сад

Пољопривреда па индустрија и занатство

Краљевина Југославија пољопривредна је земља, у којој се преко 80 посто житељства бави обрађивањем и културом земље. Занатом, трговином и индустријом бави се у свему само око 10 посто становништва. Ипак, у последњих петнаест година подигла се домаћа индустрија и занатство у толикој мери, да се најглавнији и нама најпотребнији производи израђују код куће, а неки се дапаче извозе и у иностранство.

У тој привредној делатности запослено је данас у време привредне кризе око 750.000 радника и намештеника. Са члановима породица сигурно више од један милијун пет стотина хиљада душа. Прилике у којима тај свет живи тешке су преко свега. Радни услови, а нарочито наднице мануелних радника, рђави су унаточ модерног радничког законодавства, које је на снази, а по којем радна снага треба да стоји под заштитом државе.

(Извештај о пословању и закључним рачунима Средишњег уреда за осигурање радника за 1934, Загреб 1935)

Раст запослености у прерађивачкој индустрији

На евиденцији Националне службе за запошљавање у септембру је било регистровано 721.043 незапослених, што је за 16.117 мање него лане. У односу на август, број незапослених је смањен за 3.227, односно за 0,45 одсто. Према подацима Републичког завода за статистику, из анкете о радној снази спроведеној у априлу ове године, стопа незапослености је 19,2 одсто, а број незапослених 573.000. Подаци РЗС показују и да је у јулу у Србији било запослено 1.755.372 лица, што је за 134 више него у јуну, а за 52.036 мање него у јулу прошле године. У овом смањењу броја запослених у односу на јул прошле године чак 49.890 особа је припадало предузетничком сектору.

У забележеном расту броја запослених, у јулу је највише новопримљених радника било у прерађивачкој индустрији – 969, а овај податак се може сматрати једним од најбољих у протекле 23 године када је реч о статистикама запослености у Србији. Иначе, и највећи пад броја запослених забележен је у индустрији, грађевинарству, пољопривреди и саобраћају.

Ј. О.

Право на породичну пензију

? Дејан Котуровић, Ваљево: Отац ми је преминуо недавно, имао је 27 година радног стажа и 55 година старости, а у последњих неколико година, након затварања фирме, није био у радном односу, већ на бироу за запошљавање. Мама има 50 година старости и 31 годину стажа, последње две године не ради али је у радном односу, на листи чекања за социјални програм. Да ли она има право на породичну пензију и ако има, да ли мора да раскине радни однос у својој фирми?

Одговор: Ваша мајка свакако има право на породичну пензију, али да би се та пензија и исплаћивала, радни однос, тј. осигурање мора бити прекинуто. Породична пензија може да се призна без исплате, с тим да исплата пензије започне од дана престанка радног односа. Када по годинама живота стекне услов за признавање права на старосну пензију, моћи ће да бира повољнију пензију између породичне и старосне.

Радни однос после пензионисања

? Нада Лукач, Смедерево: Петнаестог децембра ове године испуњавам услов за одлазак у пензију, редовну, са 35 година радног стажа и 57 година старости. По испуњењу услова ћу отићи у пензију, али бих желела и даље да радим, да склопим уговор са фирмом у којој и сад радим. Молим за савет, какав уговор о раду да склопим, шта ми је најбоље чинити, а да то све буде по закону?

Одговор: Да бисте остварили право на старосну пензију, услов је да раскинете радни однос. После пензионисања можете да се запослите, али никако са наредним даном након пензионисања, већ мора да се направи прекид у осигурању бар неколико дана. Након тога можете да заснујете радни однос на неодређено време, на одређено време, по уговору о делу, то је сасвим небитно и зависи искључиво од Вашег договора са послодавцем. Док будете радили после пензионисања, редовно ће Вам се исплаћивати Ваша стечена пензија, а послодавац није у обавези да за Вас плаћа допринос за здравствено осигурање јер сте здравствено осигурани као пензионер. Уколико Ваш накнадни радни однос буде трајао годину дана и више, по престанку осигурања можете остварити нов износ пензије, сходно Закону о ПИО.

Кад се мора у пензију

? Јованка Мишковић, Београд: Сходно члану 19 Закона о ПИО, осигураник стиче право на старосну пензију кад врши (жена) 38 година стажа осигурања и најмање 58 година живота, односно, члан 69 (ц4) у 2011. години – 35 година стажа осигурања и најмање 53 године живота (жена). Да ли то значи да ја имам право да радим и до 58 година живота јер сам 1. 9. 2011. напунила 35 година стажа осигурања и два месеца, а рођена сам 16. 11. 1954, тј. имам 56 година и девет месеци живота. Послодавац сматра да сам стекла право на старосну пензију и да треба да предам документа за остваривање својих права. Да ли имам право на годишњи одмор и отпремни рок и, ако имам, колико и каква су моја права?

Одговор: Ви сте свакако испунили услов за остваривање права на старосну пензију, али то уопште не значи да морате да одете у пензију. У пензију, по Закону о раду, морате да идете када навршите 65 година живота, а стажа свакако имате довољно. То што испуњавате услов за остваривање права на старосну пензију је само могућност коју Ви можете да искористите, али не морате. Када будете одлучили да идете у пензију, свакако искористите сва права из радног односа, као што су годишњи одмор за календарску годину у којој идете у пензију, и право на отпремнину због одласка у пензију. Отпремни рок или иступни рок није предвиђен Законом о раду, уколико није прописан неким интерним подзаконским актом фирме у којој радите.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

Да се стаж не дуплира

? С. Загорац, Чајетина: Радим као лекар четири године у државној установи. Како планирам ускоро да дам отказ, ради одласка у иностранство, да ли постоји могућност да самостално уплаћујем допринос за пензијско осигурање? Са интернета сам преузео образац захтева за стицање својства осигураника по члану 15, али нисам сигуран шта у мом случају треба да поднесем од документа који су наведени на крају захтева.

Одговор: Уплату доприноса по чл. 15 Закона о ПИО углавном користе осигураници који се налазе ван осигурања, али са пребивалиштем у Србији. То што Ви одлазите у иностранство са намером да тамо радите једног дана може јако да искомпликује Вашу ситуацију, поготово ако ћете радити у некој од држава са којом имамо Споразум о социјалном осигурању. Тада може да се деси да имате дуплиран

стаж у две државе. Према томе, пре него што се одлучите за било који корак, добро се распитајте о последицама тог поступка. Што се тиче поступка за признавање стажа по чл. 15, ради се о једноставном поступку где се захтевом изјашњавате о основици осигурања на коју желите да уплаћујете допринос, а од доказа треба обезбедити одјаву са осигурања из које се види да сте лице ван осигурања.

Најнижи износ пензије

? Ивица Л., Лозница: Лицу је решењем Фонда ПИО пре неколико година признато право на инвалидску пензију, око 420 дин., и обрачунат стаж у трајању од једне године и неколико месеци у Србији и око 18 година у Швајцарској. Лице је покушало да оствари право на инвалидску пензију и у Швајцарској, али је захтев одбијен. Да ли има право на пуни износ инвалидске пензије који би се израчунао признавањем, тј. сабирањем стажа из обе државе, што би било око 20 година, или има право само на најнижи износ инвалидске пензије по чл. 76 Закона о ПИО? Колики је износ најниже инвалидске пензије и где се може видети тај податак? Како тражити поновно утврђивање висине инвалидске пензије, подношењем новог захтева или подношењем предлога за понављање поступка за утврђивање висине инвалидске пензије? Напомињем да ће ово лице за три године испунити услов за старосну пензију по годинама живота.

Одговор: Ово лице је свакако остварило сразмерни део инвалидске пензије на основу укупног стажа оствареног у обе државе, али како је стаж остварен у Србији изузетно мали, сразмерни део пензије је низак. Из разлога што је лице остало без дела инвалидске пензију у Швајцарској, од Фонда ПИО у Србији може добити само најнижи из-

нос пензије. Најнижи износ пензије тренутно је 12.077 динара и усклађује се на исти начин као и остале пензије. Обавештење о висини најнижег износа пензије у Србији налази се на нашем сајту www.pio.rs. Када се стекне услов за швајцарску старосну пензију, Фонду ПИО у Србији треба поднети захтев за остваривање тог права.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВЧИЋ	ГРАД У ИТАЛИЈИ	ОГЛЕДАЛО АУТОМОБИЛА	УЧЕСНИК НЕКЕ ИГРЕ	МАСОВНА СПОРТСКА МАНИФЕСТА- ЦИЈА	РАНИЈИ СКАКАЧ УВИС, ДАНИЈЕЛ	ГРЧКА БОГИЊА МУДРОСТИ (МИТ.)	СРПСКИ ПУТОПИСАЦ ЉУБОМИР
ИЗОЛДИН ПАРТНЕР							
ШТАМПАРСКЕ КОВНЕ ПЛОЧИЦЕ							
УЗДА, УЗЕНГИЈА							
ЛИВАДА, УТРИНА							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	18. И 28. СЛОВО ОШТРИНА, РЕСКОСТ			ЈЕЗЕРО У НЕВАДИ СТРАНО ЖЕНСКО ИМЕ			
СУСЕДНА СЛОВА ЂИРИЛИЦЕ			НЕМАЧКА РАНИЈИ КОШАРКАШ, ДЕЈАН		МАЛИ РИМСКИ КУЋНИ БОГ	ОЗНАКА ОБИМА ГРАБИТИ СЕ ЗА НЕШТО	
ХВАТАЊЕ РИБА							
ЗАВРШИТИ ОРАЊЕ							
СЛИКАР, ВОЈИСЛАВ							
ОСТРВО У СРЕДОЗЕМНОМ МОРУ					ОЗНАКА ЗА МЕТАР ВРСТА БОСТАНА		РУДАРСКИ ИНСТИТУТ (СКР.)
СИМБОЛ КИСЕОНИКА		ЧУВАР РЕДА ПАЛИКУЂЕ					
НАПРАВИТИ НЕКИ СПОЈ							
КУХИЊСКА ПЛИТКА ПОСУДА (МН.)							АУТОР, СТВАРАЛАЦ
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СИМБОЛ РАДИЈУМА МЕРА ЗА ЗЛАТО			НЕМ.ФИЛОЗОФ, ГЕОРГ ТРАМВАЈСКА ЖИЦА			
ОЗНАКА ЗА КОТОР			ОЗНАКА ЗА ТОНУ ОПШТИНСКА ЗЕМЉА		ЕВЕНТУАЛНО (СКР.) ЗАВРШЕТАК МОЛИТВЕ		
ГОРЧИНА ЛЕКОВА						18. СЛОВО ЂИРИЛИЦЕ ПРЕДЛОГ. ПОЗАДИ	
МУШКО ИМЕ							
РАШЧЛАЊИ- ВАЊЕ							
СТАНОВНИК ГРАДА АЛБАНИЈЕ							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА: Кампала, оћ, атар, р, фразе, ал, ан, Анана, д, романса, ластар, кинтар, искорак, п, аре, в, ап, иста, роб, ел, марони, санитет, одати се, каламит, р, ама, Аон, тор, тр, чист

Брана Никодић

Бесне глисте

Направили смо студију изводљивости и на њеним основама успешно изводимо бесне глисте.

Нисмо ми толико глупи, али кад се потрудимо, постижемо и у томе запажене успехе.

Чим зађе у године, и историја постаје заборавна.

Кад разговарам сам са собом, сви други остану без аргумената.

Голорук сам, али имам и ноге.

Поклону се у зубе не гледа, рече мој изабрани ден-тист.

Грађани на власти имају преча посла, тако да ће грађани који нису на власти и даље бити без посла.

Нас би подржале све развијене земље, али немају за шта да нас ухвате.

Очекујем друкчију лепшу будућност. Све досадашње су ме разочарале.

Милен Миливојевић

Дејан Патаковић

Да ли сте знали ...

... да је, према најновијем рангирању института „Економист интелиџенс јунит“, аустралијски Мелбурн град с највишим квалитетом живота на свету? Иначе, у овој студији која се ради два пута годишње оцењују се фактори стабилности, здравствена збринутост, животна околина, инфраструктура и образовна и културна понуда.

... да се на истој листи Беч налази на другом месту, а први пут након десет година канадски Ванкувер је са прве спао на трећу позицију?

... да је, како оцењује „Економист интелиџенс јунит“, међу 140 ранжираних метропола, град са најнижим животним квалитетом у целом свету престоница Зимбабвеа, Хараре?

... да се подручје које покрива Ла Паз, административни центар Боливије, на обронцима Анда, налази на просечно 3.640 метара надморске висине, што значи да се, зависно од тога у којем сте делу града, можете наћи на надморској висини од 3.000 или чак 4.100 метара?

... да се, поред тога што спада у најмногуљудније и најскупље градова света, Токио често назива и једним од главних „командних центара“ светске економије? Чак 51 компанија са листе „Глобал 500“, на којој су најснажније светске фирме, налази се у овом граду, што је дупло више од другорангираног Париза.

... да је Париз у нечему ипак неприкосновено први, а то је по броју туриста који желе да виде француску престоницу? Захваљујући томе што га сваке године посети и до 30 милиона туриста, Париз је и даље најпосећенија светска дестинација.

... да је, према подацима из прошле године, квадратни метар стамбеног простора ипак најскупљи у Монте Карлу, где у популарнијим деловима града за један квадрат треба издвојити 34.830 евра?

... да у Москви живи чак 79 милијардера, што је више него у било ком другом граду на планети, па се с правом може рећи да је Москва главни град најбогатијих људи света?

Доскоци

Поклонили смо им све оно што су нам отели.

Имамо ми свој циљ, али га заклањају људи из његовог личног обезбеђења.

Лако је изаћи из опанака. Тешкоће настају при повратку у њих.

Србија је на европском путу. Користи се запрежним колима.

Код нас се више никада неће дићи кука и мотика. Зарасла је у коров.

У игри лопова и жандара, лопови у Србији убедљиво воде.

Отишао ми је центар за оријентацију. Не знам у коју политичку странку да се учланим.

Најчешће се саплетемо на оне који пред нама пузе.

Боли ме неправда, сиромаштво, безвлашће... Једном речју, ја сам хипохондар.

Раде Ђерговић

Милена Косачевић

Нокаут

Бусао бих се у прса, али бојим се нокаута.

Ако је рад створио човека, шта ћу са сином кад нема посла.

Дошао сам у дилему јаку – како ћу ћелавом шефу низ длаку.

Лако ћу за мале богиње. Дајте ми вакцину за мале богове.

Из набујалог потока спасао сам своју ташту. Сад причају да сам способан за сваку глупост.

Успон му је био метеорски. Пад, такође.

Лекар му препоручио бављење спортом, а он скаче – с функције на функцију.

Некад су на њега рачунали. Сад отплаћују камату.

Тражио је да му се адаптира рупа у закону.

Истицао је способност да ведри и облачи. Отерали смо га противградним ракетама.

Обрен Пантић